

47. ARCHY

ročníku 1939. sbírka II.

administrace (expedice): Stará Říše, Morava

PŘED OLTÁŘEM SVATÉHO JOSEFA.

Milý svatý Josefe, nenesu tvé jméno, neboť jméno si člověk může právě tak málo volit jako své rodiče. Ale miluji je a ctím jako miluji a ctím Tebe. Proč? Sám dobře nevím, je to již v mé katolické krvi. Jako naši vesničané. Nevědí — a přece . . . Čeho si na Tobě tolik váží tito prostí neproblematictí lidé s rozedřenýma rukama a kostnatými opálenými tvářemi? Na postranním oltáři stojí tvá socha. Pěkná. Dovol indiskretní otázku: líbí se ti skutečně tento tvůj obraz v našem kostele? Byl jsi skutečně takový jako tento muž pěstěného zevnějšku, učesaných vlasů, se splývajícím nádherným šatem, hledící nějak upejpavě, poněvadž v jedné ruce má lilii, a na druhé Ježíška? Ach, bezpochyby jsi neměl kdy na procházky a květiny, bezpochyby jsi od rána do večera stál u hoblice, abys — jako dnešní proletář — vydělal každodenní chléb pro matku a dítě.

A dítě . . . Myslím skorem, žes byl příliš nesmělým, abys je vzal s mazlením do náručí, příliš zaražen svatou uctivostí. Bylo ti asi samozřejmým, státí opodál, v pozadí, na nejzazším okra-

ji nepochopitelných vytržení, vyvěrajících ze styků podivné matky s nebeským dítětem — tak jako ti bylo samozřejmě nepřátelské nárazy života od nich zadržovati. A když jsi nezdolně zdolal a trpké vybojoval, s užaslou tváří odmítal jsi dík, že to sotva za řeč stojí a ostatně, že by se bylo vše samo zařídilo prozřetelností nebeského Otce. Ano, ale nástrojem té prozřetelnosti byl's ty, svatý tesaři.

A tak se mi zdá, že tuším tvou pravou podobu. Tys byl nesmírně prostým, reálným člověkem. Tak reálním, jak může jen býti člověk, který je zakořeněn v nezničitelném, živelném spojení s Bohem, jehož podstatou a konáním není nic, než tcto spojení. Skutečně nic jiného. Ty jsi se nedal — smím-li tak říci, na nějaké zvláštní programy a speciality svatosti. Prostě jsi sloužil Dítěti, které bylo Bohem, a ženě, která byla Matkou Boží. Všemi svými silami, z celé duše, z celého srdce, z celé nevyčerpatelné bohaté mysli své. To nebyla právě vhodná cesta obrátiti na sebe pozornost. Nebyls moderním. Také dnes jím nejsi. Svatého Františka z Assisi nebo svatého Františka Saleského, jemuž jako patronu před několika roky svěřil papež počestný cech katolických spisovatelů, možno vtáhnouti do nejaktuálnějších debat literárních, filosofických, sociologických. Ty, svatý Josefe, vlastně nejsi specialistou pro určité potřeby časové, neměj

mi to za zlé, chci jen říci, že jsi něčím lepším a máš úlohu všeobecnější: tys od Církve samé slavně nazvaný lékař a ochránce katolického lidstva . . .

S takovými tedy myšlenkami seděl jsem jednou podvečer v lavici před oltářem sv. Josefa. Byl s mou příliš kritickou úctou nespokojen, chtěl mi snad dáti v mých pochybnostech o jeho »aktualitě« zahanbující lekci? Po několika dnech dostala se mi do rukou »Knížka o svatém Josefovi« od Francise Jammesa. Jammesa třeba čísti, je to ryzí básník a opravdový, reální člověk. Mluví-li on o sv. Josefu, pak víme, že tu neklinická literatura, taky ne vzdělávací literatura. Tento Francouz, jeden z malého počtu velkých majitelů úplně čisté a původní poesie naší doby, vyjadřuje věčné dojmy a požitky náboženské duše lidské.

Básník tento se dává na cestu lidským životem, touto pídí trvání, která každému z nás je dána mezi narozením a smrtí, malou a krátkou, v níž však se zažije všechno, co zažít lze, radost a bolest a smrt, Bůh a ďábel a všechna tajemství života. Pro tuto cestu hledá si vůdce. Nechce filosofa ani státníka ani básníka. Básníka má v sobě. Průměrného filosofa nebo pouhého politika má v podezření, že jsou to lidé na světě nejvzdálenější naší skutečnosti. On však chce poznati právě hlubokou, věčnou, nezviklatelnou skutečnost lid-

ského života. Kdo mu ji ukáže? Kdo mu objasní, jak všechno v základě jest nekonečně prosté, poněvadž všechno v nejhlubším základě jest jen v záři nekonečné jednoduchosti vítězí zázrak a tajemství Boží?

Jammes si zvolil za vůdce do skutečnosti svatého Josefa. Vysmějeme se mu? Mystik jako vůdce do tvrdých skutečností života? A jaký mystik! Takový, že už ani neví, že jím jest; ani si toho neuvědomuje, jak ohromná to mystika, poněvadž u něho spadá v jedno s celou realitou života. Panenské početí, vtělení, božské Mateřství, podivné spolužití s nejpravdivějším dítětem lidským, které je zároveň Synem Božím — takové divy jsou jeho denním chlebem. Kdo jest ochoten chléb tento přijímat se samozřejmostí, kdo tak přirozeně se pohybuje v nadpřirozenu, kdo se cítí doma v metafysických výších, ten již prostě vystoupil ještě výš nad výšiny reality, ten probudil se k pravému životu. Ten z pravého života nemá, jako my máme, jen v letmých zákmitech příležitostné úlomky. V něm uzavírá se prsten ústřední, duchovní a božské skutečnosti, která jest trvalá a nesmrtelná, nezávislá na pomíjejitelnosti dnů a tisíciletí, lhostejná k modám mínění, teoriím a k hluku světských událostí. Není již nic než: Bůh — já — a věci, které Bůh postavil mezi sebe a mne ve zcela určeném pořádku. Státi v tomto, Bohem

samým určeném rámu životním, věděti o tom, že tam stojím, a že v tomto ochranném kruhu jádro lidské nejvlastnější podstaty jest nezávislé na místním a časovém prostředí — toť zázračně veliká, pohádkově svobodná, nekonečností nasycená realita, v níž mystik žije.

»Ale co nám do toho? My přece nejsme mystikové.«

Ovšem, nejsme. Akce, organisace, provoz, tempo — toť heslo, a s čím menšími přerušeními a úvahami náš životní fonograf hrčí své prázdné řeči a své hřmotivé činy, tím intensivněji a víc se domníváme žíti. Milý svatý Josefe, teď rozumím lekci, kterou mi dáváš svým pěvcem. Právě ty, úplně neproblematický, v Bohu jednotný a proto úplně reální, jsi nejbystřejším diagnostikem chorob naší doby, především jedné choroby, naší duchovní nereálnosti, naší vnitřní nepravdivosti a našich vnějších životních lží, které se staly objektivními.

Nežijeme v době vše zamlčující rhetoriky? Rhetorika míru, která dokazovala, že nebezpečí války nebylo nikdy menší než při vysokém stupni novodobé civilisace, umlkla před krvavými skutečnostmi. Ale stále ještě zní kolem nás rhetorika sociálního bratrství, která však rozdmýchává oheň třídní zášti. A skličujícím vlivem působí ona rhetorika katastrofálního pokroku, který novou společnost lidskou chce vybudovat

na troskách těch věčně lidských a proto jen historických skutečností, na troskách náboženské a rodičovské autority a všeho, co člověku bylo svaté. V této rhetorice revoluční pověry zuří opojení choromyslnosti, ba sebevražedného bláznění.

Jaké štěstí, kdybychom se mohli stát zase trochu poctivějšími, reálnějšími, kdybychom vyšli z romanticko-revolučních oblaků a vstoupili v prostou skutečnost věcí, viděli je tak, jak jsou, a odvážili se pojmenovati je jmény, která jim náležejí. Nač oslavovati vždy zrození nových morálních a sociálních hodnot, když přece — při tom, co se v Evropě děje — sotva jsme svědky nadějných bolestí porodních, nýbrž spíše skutečné choroby. Náš život jest zkrátka chorobný; a potřebuje zkrátka zdraví. Nabudeme ho, budeme-li se stále sháněti po nových filosofických, sociálních, politických teoriích, experimentech a hledáním nových základů života? Jako by bylo těch základů na tucty, aspoň pro každé století jiný! Jako by právě dnešní člověk měl jiné tělo a jinou duši než za dob sv. Bernarda, jako by snad byl opustil starou planetu a přestěhoval se na Mars, jako by člověk kdy mohl změnit svou věčnou podstatu a svůj základ! Život zůstane životem, Bůh Bohem, a člověk ... Ach, kdo to vyjádří lépe než svatý Josef, kterého si Jammes vzal za průvodce na pouti živo-

tem? »Člověk nemůže na tomto světě udělati tři kroky, aby nenarazil na kříž, a sama země, po které chodíme, kdyby mohla křičet, co by křičela? Miserere nostri!«

Duchaplný spisovatel, který má dar i k nejbláznivější a nejprotivnější stránce života se postavit s humorem, Chesterton, řekl: Životem jest jen to, co si člověk ve své duši vytvoří, a když na místo toho dosadí jen zmatek politiky a voleb, pak je to totéž, jako by místo procházky v přírodě se procházel mezi malovanými plentami od kamen a španělskými stěnami. Ale jest jedna hra, která jest neustálým mysteriem a jejímž hrdinou je každý.« Možno dodati, že není-li jím právě každý, že jím přece býti může a má. Asi tak, jak se o to pokouší Francis Jammes, veden svatým Josefem; a že život má smysl a bytí jen jako božské mysterium, kdežto jako pouhá věc lidské nebo jako čistě přirozený chod událostí jest nanejvýš jen velikou fraškou.

Z němč. dr. Fr. Odvalil.

VELKÝ PÁTEK

Plačte, plačte, oči moje,
neustaň, kdo plakat začne,
neutěší světla zdroje,
slunce jest vám uštěpačné!
Ukrylo za hoře stěny
pohled plný líbeznosti,
oči, plačte, popleněny,
pláče nebude přec dosti!

Slunce, zvěděvši zlé zprávy,
roušku z temných mračen tkanou
ovázalo si kol hlavy,
slzy kanou, tiše kanou.
Já bych ze světlého světa
radosti své měla ssáti?
Slzami ať pohled zkvétá,
v pláče potůčku se ztratí!

Kdo teď po písničce pátrá,
z níž je srdci veseleji?
Ukřižuj! tak chroptí cháttra,
farizeové se smějí.

Ježíši můj, jejich vina
v nejtvrdší tě vrhá muka;
pro ně obličej ti zsiná,
pro jich počet srdce puká!

Ptáčci schouleni se radí,
v maličkosti své se děsí,
jistě plakali by rádi,
slz však nepoznaly lesy;
usedli na ratolesti,
nezapípne píseň drabá.
Ptáčci zapřeli své štěstí,
srdce, v tobě bolest váhá!

Srdce, zahod' zlaté číše,
vylij víno vlídné révy!
Žízni zaúpěl Pán s výše
pod plamenem bez úlevy,
k bolestem jej žízeň mučí.
Země, nebe blednou, kati
počali mu ocet s žlučí
za úšklebků nalévati.

Podušky a roucha měkká,
kterak bych vás mohla chtít,
když Pán, přibit za člověka,
kříže tvrdostí se sytí?
Jak jej ostří vaše stihá,
trny, hřeby, pruty, kopí!
Otevřena jest vin kniha,
svaté krve proud ji sklopí . . .

Mrtví procitají v zemi,
vyděšeni, dávni spáči,
cítí, že se krůpějemi
krve bolestné prst smáčí,
tělo za tělem se vzpíná
tam, kde proudí spásy žila,
neskonale svatá hlína,
jež té krve okusila!

Uvrhuje vládce světa
všemohoucnost do okovů,
k boji se smrtí se střetá,
podlehá, zví o tmě rovu.
Do dna vypítí chce číši,
člověče, chceš toto nésti?
Oči, srdce tep se tiší,
list na krve ratolesti!

A když puká srdce Páně,
země puká do základů,
rozpukly se mořské pláně,
puká peklo, jícen hadů.
Puká tvrdé srdce skály,
v náhlou zabučelo vádu ;
je to k vítězství či žalu ?
Rachot záchrany či pádu ?

Pro koho Pán v boji divém
nepomyslitelně kvílí
pod pruty a pod kladivem,
proč se prameny z ran lily ?
Srdce přibytku, jsi tuhý,
netrháš se jako skály,
abychom se krve kruhy
k Trpícímu uvázali !

Když tvá láska tolik dává
za ubohou duši moji,
Pane, když ti její sláva
za potupu kříže stojí :
cestu dal jsi duši bédné,
dej, by do tmy neupadla,
až se v Pěti Ranách shlédne,
aby hrůzou neuvadla !

V ZRCADLE

Přemýšlel jsem, co by mohlo člověka, jenž mne opravdu čte, to jest: jenž můj výtvar prožije a jaksi je se mnou spoluúčasten na tvoření, co by ho mohlo v mé autobiografii zajímat. Když jsem si všechno rozvážil, rozhodl jsem se podat v tomto svéživotopisu jen zrcadlo, v němž se mi obráží má duchovní fysiognomie.

Až posud měl jen malíř to privilegium, že mu nebráno za zlé, aniž mu za marnivost považováno, když sám sebe namaloval.

A přece: jak nesmírně málo je těch autoportrétů, v nichž se jeví umělci duše umělcova v celé své ohromné plnosti, umělcova duše v jejím nehynoucím tajemství: oním »maleficium taciturnitatis«, jež ho činí obojetným a bezcitným vůči všem mukám života, vzdorujícím všem jeho bouřím, všem jeho pekelným svodům změždění duše tvůrčí, jež mu vykrádá jeho nadprůměrnost, jeho nadcenu.

Rembrandtův autoportrét v pozdějším věku, kdy si už neposazoval na kolena Saskii, kdy se zdálo — měříme-li mezníkem měšťanského mozku — že naprostá majetková ruina nutně ho úplně zdrtila, kdežto on, jakoby se osudy jeho

života odehrály daleko, daleko kdesi v nekonečné dáli od něho, objevuje se náhle ve velkém majestátu tvůrčí síly — autoportrét Böcklinův, jenž povstal ze smrtelné nemoci, ještě ochromen naslouchá s úsměškem šepotu smrti, jež ho chtěla zdrtiti. »Kde jest, ó smrti, osten tvůj?« — autoportrét Wyspianského — poslední — v němž mocná duše »chmurně i vyvýšeně« triumfuje nad hnijícím, rozkládajícím se tělem! Takto pojatý autoportrét otevírá mi dokořán hlubinu duše tvůrčí a když se v něj zahledím, celou spolutvůrčí duší v něj vniknu: tu už v nejtemnějších ambitech jeho duše nezabloudím. Rád bych se tak spodobil, jako Van Gogh, jehož autoportrét stojí před mýma očima: v nejhlubších obrysech, v nejprimitivnějších plátech barevných skvrn, se slepýma očima, obrácenýma do nitra, což mu bylo po zevnějším světě?

*

Přišel jsem na svět léta Páně 1868, 7. května v rovině, ploché jako stůl — kdesi, kdesi tam v dáli mihá se malý Lonkociňský¹ lesík — ale za to, když jsem ještě byl dítětem, připlouvalo na jaře Gopluo² a na podzim sebralo stodůlku mého otce.

Gopluo!

Mám chvílemi dojem, že je ono ve mně, neustá-

¹) L o n - ťti nosově; ²) - l u o ťti tvrdé l o .

le slyším hluk jeho zpěněných vln — ó! takovým jsem Gopluo měl nejraději — slyším pohřební otčenáše za slunce západu jeho širokých, dlouhých, monotonních vln, zadívám se v jeho skelnatou pláň za těžkých žhavých úpalů, kdy se všecek vzduch v ohni rozžhavuje a sype se naň deštěm diamantů.

Vidím je rozjitřené, vzteklé pod lijákem blesků strašných letních bouří, jež právě okolí Goplua tak často navštěvují, a zase ukolíbané silou takových duh, jež dle podání lidu, telata z okolních luk v sebe vdechují.

Dvakráte jsem se v něm topil, ale pokaždé s dobrotivým úsměvem vydalo mne matce zemi, v níž má duše tkví nejhlubšími kořeny.

Jak mám tu zemi vylíčiti?

Neustále jsem se o to pokoušel, abych její nerosvratelné kouzlo slovem podal, — nadarmo — a přece je to země, kterou by dovedlo malé děcko několika klikyháky nakresliti.

Třeba ji jen viděti na jaře, kdy kvete řepíček, kdy už na kilometr omamuje nás vůně řepkových polí, viděti ji ve žních, kdy se těžké biče pšeničných klasů houpají větrem od Goplua, viděti ji tak sžitou s člověkem, že stává se nejhlubší podstatou jeho duše: nikdy jsem neviděl člověka tak pokorně a tak horlivě se modlícího v čase oktávu Božího Těla, nikdy tak nastrojeného v době svatodušních svátků, a nikdy

tak ponurého, takovými hlubokými, kajícími ohni »Hořkých žalů« prosyceného, jako moji zemi.

V malém kostelíku — v Górze — slyšel jsem vždy zemi, jež pronášela litanie, a chluopi se vzlykem volali: »Zbav nás, ó Pane, vyslyš nás, smiluj se nad námi!«

Země volala: »Radostný dnes den nám nastal!« a země plakala o Velkém pátku překrásným hymnem — snad nejkrásnějším, jakého se duše polská domohla: »Zavítej mi, hlavo svatá, v trnové koruně!«

A celá země byla úpěnlivou, strašnou prosbou, která mne co dítě noc co noc budila v čase cholery roku 1873, kdy procesí chodila ode vsi ke vsi:

»Svatý Bože, Svatý Mocný!«

A tomu zoufalému vzlykotu země vděčí Polska za jeden z nejnádhernějších výtvorů, jaké se kdy z prsou polského tvůrce vydraly: hymnu Jana Kasprowicze: »Svatý Bože, Svatý Mocný!«

Rodnou ves Kasproviczovu od mé dělila jenom mez.

Gopluo, jež se právě v Zojevě, mé rodné vsi, končilo — nebo začínalo — vysýchalo následkem vykácení lesů, plno tedy kolem něho bah-nisk, rašelinišť, bažin, malých močálů, hlubokých rybníků — a to vše porostlé hustými síti-

nami, ostřicemi, hustou třtinou — a všechno pokryté tajemstvím »tůní«, »začarovaných míst«, v nichž »utopené zvony« hluše na Velký pátek sténají, neboť nemohou se vypraviti na společnou pouť do Říma s jinými zvony.

Země mé tvorby, její nejhlubší podklad, země pátého živlu, jež Napoleon objevil v Polsce, jeho proslulé »la boue«, země věčně stejných lá-nů, »pozlacených pšenicí a postříbřených ži-tem«, země bažin a úhorů a poušťových písků — »žebráckých moří«, a rozšumělých pytlovin, polí ohraničených mezemi — a po osamělých pěšinách těchto polí, porostlých travkou, bez ustání vlekoucí se duše k osamoceným chalupám, k rozvráceným plotům, k rybníkům se skelným povrchem, k trnkovým křoviskům, k říčkám porostlým třtinou, sítím a hustými skří-pinami. Spatříš bloudící duše na stezkách nad řekami, na stezkách obsázených rozsochatými vrbami, po klikatinách mezí, ztrácejících se v dále, po stezkách v život vyšlapaných, podél příkopů kanálu i po bludištích malých hájků, nebo též napříč vysokou travou luk nadgoplaňských a houštinou pastvin k oněm zapadlým vískám: osamoceným dvorcům na písečných výdeších, v nichž dokonávají zbytky chudičké šlechty.

Stejně jako paprsky sluneční prodírají se vzduchem, nikterak ho neohřívajíce, a jako musí teprve dosíci země, aby se mohlo světlo promě-

niti v teplo a aby zem, sluncem oplodněná, ohřála vzduch — tak také každý dojem z vnějška, jaký pocítujeme, musí proniknouti až k pravé půdě duše, to jest k rodné zemi, jež duši dává jistou podobu, aby z ní nabrala tepla, specifické vůně a té barvy, jaké nabývá paprsek slunce, obrážený zemí — a tyto prvky tvoří základ každé tvorby básnické, ať vyjádřené nebo nevyslovené. První ty dojmy, oplodněné rodným krajem, nabývají z tohoto snoubení ohně, barvy a síly, a všechno, co se takto nespojuje se zemí, nemůže nikdy v duši státi se »tvůrčím«.

A když pak bývá třeba žíti v cizině a s cizími lidmi, tu projekce duše, která si vytvořuje jen ty formy, jež by rodná země mohla k sobě přituliti, v sebe jen vdechnouti a je jako tvůrčí plod ze sebe do vesmíru vyzařovati, nejhlubší její tesknota stává se tím hlubší a bolestnější, tím silněji schopna projevu básnického.

Jedině tesknota taková vytváří »poemata«, ta tesknota, kterou s jedinečnou mocí vyslovil Rusbroeck Podivuhodný (Admirabilis): »Třeba, abych se radoval nad časem . . . byť by se svět děsil mé radosti a byť jeho hrubost nevěděla, co chci říci.«

Ta deroucí se tesknota z »la sale corvée de la vie« v mlhavé nadsvěty věčnosti, kde má býti dokonán zázrak splynutí rozpojených prvků v Jedino, v jedno božské »Já — Ty«, to tvoří poe-

mata; táž tesknota uvědomila mi v cizí zemi mou vlast v sobě a diktovala mi ve Španělsku do péra: »Všechny ty divy dal bych s radostí za kousek země tam kdesi nad Gopluem.«

Kolikráte hledím zpět v nejdávnější léta dětinská, vždy a všude setkávám se s jedním velice mocným pocitem, jímž byla má duše všecka až po kraj naplněna, a vždy i všude vidím ve všem, co jsem prožíval, k čemu jsem směřoval, ať jsem se obracel kamkoliv: hluboké zamilování si Boly a Utrpení.

Když jsem byl ještě dítětem, odtrhovala mne neurčitá, chvějící se, neklidná tesknota od zábav mých vrstevníků; když moji bratři a spolužáci stavěli ze sněhu pevnosti, utíkával jsem na nejzazší konec zahrady a poslouchal jsem, jak zvony blízkého kostela v Górze »plynou a plynou tou rozplakanou hodinou« v hodině klekání širokým prostorem sněhu, modrajícího v soumraku — proto jsem si tak hluboce zamiloval Chopinovo praeludium č. 2 (A-moll), v němž levá ruka obdivuhodně vyráží to tajemné bití zvonů, kdežto pravá bloudí po stopách jakési hluché, nejasné, těžce rozžalostněné tesknoty — a, když jsem stanul ve vrátkách zahrady a oči mé běžely daleko přes louky, přes černé bažiny k sousedním vsím, až tam do dále k míhajícím se obrysům Innovroclavi, lépe řečeno jediného domu, jenž stál na vršku a proto byl viditelný,

srdce se chvělo jakýmsi neklidným roztoužením, deroucím se do dáli k nepochopitelným a zteskněným cílům — znáte první praeludium Chopinovo, to neslýchané Agitato v C-dur? — a nejtíže trápila mne tesknota za podzimních plískanic, kdy déšť bil do oken a kdy jejich zamžení rozrýval tisícerymi brázdami. Do vesnice vyjítí ani nebylo možno, neboť cesty se měnily v kaluže hlubokého bláta, tučná černá prst kujawská měnila se v blátivé propasti, v nichž utápena štěňata, v nichž co chvíle uvízly vozy; i člověk zapadal v tom pátém živlu po kolena. Och! tehdy nevědomky zpívala duše dětská to beznadějně čtvrté praeludium (E-moll). A »Smutné chůvy rozezpívaly se« v duši dítěte, když v milované zahradě začalo listí žloutnout, když všechny ovocné stromy rozžhavovaly se chorobným přepychem barev — nejmilejší mou zábavou bylo z těch podzimních listů, planoucích křiklavým bohatstvím podzimních barev, spínatí pomocí suchých travin věnce, jimiž jsem ověňčoval pozlaceného Spasitele, rozpiatého na velkém kříži ve škole mého otce: Lento essai (H-moll).

Ale ta tesknota nebyla ničím vůči té, jež mne navštěvovala za úplňku. Jakobych si tehdy nižádné rady dáti nemohl, cosi mnou celým kroutilo, dusilo mne, neklid mnou zmítal, cítil jsem jasně: takhle utéci sám před sebou! A čím bych mohl

ten stav lépe vyjádřiti, než podivuhodným 14. praeludiem (Es-moll)?!

Má duše je snad více než kterákoliv duše básníkova sloučena právě — s kostelem.

Nedaleko mé rodné vsi stál na pahorku — odtud jméno oné vsi »Góra« — kostel, udržovaný předky Josefa Kościelského. Podnes bloudí má duše ve všem, co se mi do péra dere, kolem tohoto kostela a nikde, v žádném příbytku nepřebývá tak často, jako v tom obyčejném, vesnickém kostele, jakých je v Polsce na tisíce. Vášnivě jsem si zvláště zamiloval pobožnosti, jež se konaly za soumraku, po skončených polních pracích, v oktávě Božího Těla, pobožnosti májové, Dušiček a hlavně Velký Pátek.

Rozechvění, jež cítím při nejhlubších zjevech umění, není ničím proti onomu rozechvění, jež se mne zmocňuje při vzpomínce na mohutnou píseň »Svatý Bože, Svatý Mocný« v době oktávy, kdy kněz pozdvihoval Nesvětější svátost, »Tristan a Isolda« Wagnerova není ničím proti »Vítej Královno!«, když spouštějí rakev do země, a zoufalá píseň Beethovenova »In questa tomba oscura« není ničím proti písni, zpívané na Velký Pátek: »Dobrou noc, hlavo svatá, Ježíše mého« . . .

A to vše dohromady vzato, bezmezná, široká, monotonní lány, upírovité přímo kouzlo Goplua, močálů a bahnisk, nevyslovitelné kouzlo

měsíčních nocí, tajemné hovory stříbrných topolů a vrb při cestách, hypnotisující moc a síla církevních obřadů, nedající se s ničím srovnati, to všechno vytvořilo v duši dítěte jisté zásadní, hotové už formy, do nichž se už všechno, co jsem pak už jako dorostlý člověk prožíval, přirozeným způsobem vlévalo.

To, co jsem v mládí prožil — ono ne prožití, ale ono předtušení — stalo se barocentrickým jádrem, kolem něhož všechny pozdější dojmy, veliké duchovní zjevy i kroužiti začaly, všechny pozdější i nejdalší pocity specificky se zabarvovaly, jim právě toho a nejiného směru dodaly, zrovna jako bývá magnetem chaos železných pilin spořádán a k dvěma pólům rozeslán.

Tesknota byla v mé duši tou usazeninou, kterou se musel každý pocit přefiltrovat, a kterým teprve dostávalo své zabarvení a svou příchut'. Tesknota byla a jest v mé duši jaksi mořem zářivého tepla, které ve mně všechno rozkládalo: v mé duši stávalo se všechno tesknotou v zmítajících se zápasech od země se deroucí duše k rozvinutí vzdálených perspektiv, vybíháním za hranice Zjevna, plavením se v tmavých mořích tušeného Bytí.

Čeho nynější vzdělanec těžko chápe, jest ohromující kouzlo tajemných transformací dojmů. Umělec vnímá jakýsi náhodný dojem z vnějšího světa. Teprve pak, kdy dojem ten pronikne

k uzlu všech smyslů, kde se všechny dohromady stávají Jednotou, teprve pak se ten »dojem« stává tvůrčí jednotkou. Tím uzlem, v němž se všechny mé dojmy sluchové, zrakové, hmatové, čichové slévaly v tvůrčí Jedno: toť moje Země. A zahrnouti mohla jenom to, co mohla svým teplem rozehráti, vlastní vůní prosytití a vlastní barvou ozdobiti. Viděl jsem hory, Tatry, Alpy i Apenniny — duše má jich nepřijala, ježto nezná hor. Viděl jsem moře — viděl jsem Oceany, ale Země má: nejhlubší základ duše mé, hleděla by lhostejně na moře, kdyby nebylo toho, že všechna ta moře — jsou vlastně jen obrovskými Gopluy.

TAJEMNÁ ŘEČ PTÁKŮ LEGENDA O KULÍKOVI¹

...melancholickém symbolu minulosti

„*Wham these whustle, the worse O' T' S' over.*“ „Když zpíváte, nejhorší minulo“, popěvují si voláci Gallo-wayští, pastevci z Trossachs, rybaři z Mull, ostrova sedmivětrného, z Iony, ostrova plochého, kde spí králové z kamene...

Na březích Skye, tajemném to ostrově s hlubokými jezery, s černými horami, setkal jsem se se svým přítelem, básníkem Padruigem Mhac Aoidhem.

Padruig jest chudý na země, ale bohatý jinak, oplývá tajemnými příběhy, honosícími se veškerou mystickou vědou, nahromaděnou jeho královskými předky. Není ještě jaro, jak je opěvá básník Ailill v staré keltské povídce, pravil mi, to jaro v němž světlo sluneč-

¹ Kulík, čejka, dytík, kivizka, týž pták.

ní skáče a vyvádí bláznovské kousky pod keři žluté plané růže jako zlatavý kolouch, kdy zpěvy ptáků se mění v květy, a květy se metamorfosují ve zpívající ptáky.

„V našich zemích, zvláště na šedých ostrovech, obrácených k bílé tváři Boreově², jaro se vplízuje pozvolna a ve svém prvním procitání tetelí se záchvěvy zimy. Ptáci, zvěstovatelé úsměvů té doby, jsou provázeni strašidly, jimž jakoby se nechtělo zmizeti.“

Jak tak mluvil, zalehl k nám táhlý srdcervoucí křik, a na osamělé skálu v moři snesla se čejka, mávajíc jako k bitvě svou černou čupřinkou.

Kvílení kulíkovy, ujal se opět slova Padruig, nářky dytíkovy, slyšené v chmurném svitu zkomírajícího dne, vzbuzující myšlenky na neštěstí. V řeči gaelské dytík jest přezván *Guilbinnach*, zpěv kvílivý, nebo též mu říkají *Guilbhron*, úpění bolesti, nebo ještě *Keenyväs*, křik smrti.

„A přece vím, co znamená křik ptáka, to se líší po-

² Boreas, chladný sever (bůh větru severního), poeticky: severní vítr.

dle barvy nebes, pod nímž vyzpěvuje nebo k němuž volá. Je to modulace jeho hlasu, jenž se mění podle jeho tužeb, nebo je to duše lidí, kteří ho poslouchají? ... Takto na Východě čejka se jmenuje „Sestra Bratrova.“ Když její kvílení pronikne k lidským obydlím, ženy s chvatem vybíhají a chrstají vodu do vzduchu doufajíce uhasiti úžeh její hlavy, vyznačený štětičkou peří její černé chocholky. Neboť mahomedánky si vzpomínají, že čejka byla kdysi princeznou...

„... Princeznou, která zbožňovala svého bratra. Nuže, tento bratr odešel na dlouhou, předlouhou cestu. Jednoho dne uslyšela, že tento bratr jest zcela blízko, utrmácený dlouhou chůzí. Honem naplnila koflík mlékem, jež vřelo na ohni, a postavivši si jej na hlavu, běžela ven vstříc drahému bratrovi, tak zemdlenému. Ale nebylo to pravda, že je tak blízko, řeč o tom pustil jistý zlomyslník, strůjce kouzel. Princezna pobíhala semo tamo, křičíc: „Bratře, ó bratře!“ a v hlavě ji mučil úžeh, který jí působil koflík vroucího mléka.

„Ubíhaly hodiny, ubíhaly dni, měsíce, marně dívka

volala svého vroucně milovaného bratra. Šílíc bolestí a únavou, vyrazila ve velký křik: — Allah!

„A Allah, dojat tolikou láskou, dal jí křídla, změnil koflík na její hlavě v chocholku tmavých per. Princezna byla proměněna v černou čejku.

„Švédi nazývají tohoto ptáka „Holubicí Mariinou.“ Vypravují, že jedna služka Panny Marie ukradla nůžky, i byla proměněna v ptáka s ocasem zkroucených nůžek. Od té doby poletuje ve fjordech a po pastvinách, bez ustání úzkostlivě křičíc: *Tyvit! Tyvit! Tyvit!* Ukradla jsem je.

„Chcete její příběh, vypravovaný Rusy?“

„Bůh, stvořiv zemi, přál si ji obohatiti jasným pohledem moře. Poručil ptákům, aby shromažďovali vody v nebi. Všichni poslechli, vyjma čejku, která prohlásila, že ona tolik vody nepotřebuje, aby uhasila svou žízeň. Rozhněván jsa takovou nestydatostí, Pán zakázal čejce přístup k mořím. Toto malé ptáče má jen právo na vodu v kalužích, utvořených mezi kameny deštěm. Od těch dávných dob ubohá čejka zmítá se nad bažinatými lučinami a pobíhající splašeně kvílí: — Pít! Pít! Pít!

„V Dánsku jest méně starodávné vysvětlení srdcelomného lkání kulíka. Když Kristus nesl svůj kříž, tři ptáci provázeli ho až na Kalvarii. *Stykham*, čáp, *Svalham*, vlaštovka, a *Pünham*, čejka. Každý z těchto ptáků letěl nad hlavou Ježíšovou, vyráżeje křiky.

Čáp volal: — *Styrk ham! Styrk ham!* Osvobodte ho! Od té doby čápovi Bůh žehná a člověk ho chrání.

Vlaštovka šveholila: *Sval ham! Sval ham!* Uhaste jeho žízeň! Od té doby si člověk zamiloval vlaštovku, a Bůh ji vodí bezpečně po spletitých cestách prostoru.

Ale kulík, vztekloun, točil se na kříži pískaje: — *Pünham! Pünham!* Ukřižujte ho! A lidé prokleli kulíka, a Bůh ho vyhnal z nebe. O posledním soudu kulík zmizí ve věčné nicotě.

Tato poslední legenda blíží se velmi pravdivé historii kulíka. Ve středověku, kdy ještě bloudilo několik droptů starodávných pravd, věřilo se, že kulík ani nepije, ani nežere, nýbrž že se živí vzduchem doby.

Tento zvláštní bahňáček divokých mravů, tento samotář kvílivého zpěvu, tento opuštěnec mezi lidmi

a zvířaty, odpovídá neobyčejně tajemné víře našich zemí...“

— Jaká jest tato víra?

Mlčenlivý Padruig patřil na nebe. V dálce se točila kivizka (čejka), bez cíle poletovala a kvílela.

— V Kornwalisu na Islandě, vážným hlasem opět začal Padruig básník, věří se o ní, že jest jednou z hvízdálek demonických, nebo lovkyní z průvodu Odina... Tady mezi šedými ostrovy ví se ještě něco lepšího, neboť nazývají kulíka *Guilchaismeachd*, pták poplachu. To on vyráží zlověstný křik, když hrozí domu neštěstí, neboť jest více než pták, více než duše bludného věčného žida, jak se také říká...

— A jest?

— Jest duchem pouště, jenž byl kdysi lidský, bytostí *no more man's land*, jenž krouží kolem země, duší zmizelé krajiny, na niž vzpomínka zůstala v obraznosti lidí jako ztracený ráj, zmizelý olymp. Pochází z onoho etherového prstence planety, kde život lidí, kteří se až tam dostali, bylo by možno přirovnati k životu bohů. Podle libosti byli tehdy lidé viditelní. Okřídlení vkrádali se...

„Ale kulík ztratil svou duši. Nemůže znovu nabýti uprchlé blaženosti, ani si zvyknouti na nynější zemi. Dnem nocí bloudí a kvílí, od třesoucího se soumraku až k šeru blednoucích hvězd. Je to vyhnanec starodávného života, sesazený bůh, od nynějška bez jména a bez chrámu.

„Jest melancholickým symbolem minulosti, zbloudilého stínu. Jest odznakem Daluy ...

„Dalua! božství propasti bez dna, zoufalého šílenství, závratí lidí.“

Večer se skláněl a blízko točila se kivizka, unavujíc nás svým úzkostným kvílením.

— Uhněme jí. Nikde nenalézá své hřady a co chvíle mění stanoviště, a sotva se vznese, těžiště se jí kymácí toužíc stále po jiné rovnováze ... Jako člověk! ... jako člověk!

Skanduje tato poslední slova, Padruig básník odešel k zachmuřeným horám a k hlubokým jezerům Skye, hádankovitého ostrova, proklubávajícího se do výdutě mlčenlivého nebe, na břehu moře stále odbíhajícího.

DOUGLAS D'ESTRAC

Z angl. F. P.

PETR MILLE

MLUVÍCÍ PES

Aby se zjistilo, mohl-li by se p. Syveton opravdu usmrtiti tím, že položil hlavu na plynová kamna, odebrali se do jeho bytu lékaři a vykonali řadu pokusů na nalezených psech. Noviny, 1904.

... Pod širým nebem stály dvě řady klecí, do nichž je zavřeli. Lizzie, veliká křepeláčka s mírnými očima, žalostně vyla. Foxterier Steck přecházel ustavičně jako blázeň, strkaje neúnavně svůj čumáček, který pořád větril, do všech koutů vlhké budky, v níž byl uvězněn, jakoby čekal, že v ní konečně najde díru; a kdykoliv uslyšel těžký krok hlídačův, vztyčil se opíraje přední tlapky o mřížoví, v naději, že jdou otvírat; neboť tento hloupý psíček věřil ještě v lidskou dobrotu. Zato však Hraboš, nazývaný také Albert — naučil se ostatně slyšeti na každé jméno — jakási odrůda křížené dogy, který neměl nikdy pána, žebraje chléb a kosti u kasárních vrat, cukr na nádvoří pivovarů a také cukrové mandle při křtinách u kostelních dveří, Hraboš, zvaný Albert, nepokládal za hodno ani pohnouti sebou. Schoulen, brousil své špičáky:

poučen lépe svým osudem než jeho druhové, nepřál si ničeho, než aby mohl se zakousnouti do nějakého dobrého sousta ještě před svou smrtí. Nad nimi se zdvihala, na zdi Poissyské ulice, podobající se chatrné předsíni nějakého ošklivého kostela široká tabule obecního Skladě.

Hnědé auto se zastavilo. Vystoupili z něho velmi vážní, černě odění lidé. Potom přijely kočáry, opozdivší se za automobilem a vychrlily jiné vážné muže. Bylo je slyšeti mluvit s hlídači tohoto žaláře nevinných zvířat, a tito otevřeli namátkou klece našich tří psů. »Vemte tyto zde«, řekli. Lizzie vyběhla dlouhými, lehkými skoky, větrila chvíli svou skvostnou hlavou a dlouhýma ušima a potom otírala svůj úlisný hřbet o nohy těch zachmuřených lidí. Steck slídil rozčileně hned tak daleko, že ho uvázali na provaz. Hraboš se pohyboval klidně, tváře se rozumně a potměšile; a když roptýlil každou nedůvěru, ukryl se na konci boudy za rezavými koly, nalezenými na silnici. Našli ho tam jenom se značnou námahou. Chňapl zuřivě po první přiblíživší se ruce. Přece ho však chytili, svázali mu nohy a hodili jej do automobilu, kde již byli oba druzí. Tu se choval klidně, poddávaje se osudu, a automobil se prudce rozjel. Steck, který nikdy neviděl dále než na konec svého čumáku, řekl Hrabošovi:

— Proč jsi je kousal? Přišli nás vysvobodit z té boudy.

Lizzie dodala:

— Já mám již ráda toho zde.

A naznačila toho, který byl asi pánem ostatních. Psi, kteří patří k poslušné rase, rozeznají snadno hlavní osoby a milují je pak pudově. Hraboš se však ušklíbl:

— Zabijí nás. Tento zde je hlavním prokurátorem. Viděl jsem ho vždy jenom při hlavních opravách nebo krátce před nimi na blízku Paláce Spravedlnosti. To je zlé znamení. Říkám vám, že nás zabijí!

— A proč, ptali se druzí. Nic jsme neudělali; jsme jenom ztracení psi.

— Mluví o Syvetonovi, pokračoval Hraboš, a já znám tu aféru: v kavárnách se mluví jenom o ní. Nechají nás zemřít, aby se dověděli, jak umřel on.

— Ach řekla Lizzie, a nač to bude? Chtějí ho snad vzkřísit?

— To je nemožné, a pokud to mohu posouditi, nikdo po tom netouží. Myslí se však, že zemřel, protože se nadýchal svítiplynu. Dají nám jej vdechovati a umřeme!

— A co se tím dokáže? ptal se Steck.

— Docela nic. Lizzie váží třicet liber, já dvacet, ty tucet a poslanec měl obrovskou postavu. Stačí k usmrcení člověka to, co zabije nás?

Kdyby měli aspoň takový mozek jako potulující se pes, pochopili by, že jejich pokus je blbý. Ten vlevo, na zadním sedadle, který je chemikem, řekl právě, že naše krvenky nejsou jako jejich a že tedy uhelný kyslík musí působiti na ně a na nás různě. Nemyslete si však, že to jim zabrání, aby nás nezavraždili!

Najednou se zasmál ještě prudčeji:

— Právě se hrozně diví, řekl, že jeden novinář, domnívající se, že říká paradox, se blíží velice pravdě uváděje, že to byl Bidegain, který zabil Syvetona: což nemá daleko do správnosti, je-li možné, jak se nyní vykládá, že pan Syveton se zabil tím, že snědl s dobrými přítelkyněmi polovici dárečku, určeného Bidegainovi. Dobří lidé! Žasnu jenom nad jejich úžasem: ve Francii se přiblížíte téměř vždy nejvíce pravdě jenom tehdy, vymyslíte-li něco hodně absurdního. Automobil zatím minul Triumfální oblouk a Porte Maillot. Zastavil se v široké třídě, která však přes to zaváněla maloměstsky: a tu se právě odehrálo čistě pařížské drama. Až do té chvíle slyšeli páni v černých svrchnících po celou cestu, jak lidé říkají: »To jsou sekularisovaní členové kongregace? Když je však spatřili vcházeti do domu, na který hleděla už čtrnáct dní celá čtvrť s nepatrným záchvěvem hrůzy a zvědavosti, změnilo se mínění. Lidé říkali: »To je policie«. Byl tu také Soudní dvůr.

Vystoupili po schodišti. Hraboše nesli. Stecka musili vyvléci. Lizzie dobrovolně následovala, stále důvěřujíc. Bezcitná krutost chemikova tím byla obměkčena: »Aspoň ty, má pěkná«, řekl, »nebudeš trpět«. A vytáhnuv z pouzdra malý, lesklý předmět, dal jí, lichotě se, morfiovou injekci. Vešla žena, smutečně oděná. Měla pocit, že je obklíčena samými hrozbami a podezřeními. Když povolila úzkosti, která ji svírala po celé dny, mínili lidé: »Jak se špatně ovládá«. Když se zmocnila opět chladnokrevnosti, aby oddálila hrozné obvinění, bručelo se: »Jaká komediantka!« Klesla na podlahu a vypadala jako mrtvá. Hraboš uvažoval: »Snad budou dělat pokusy také s tou ženou?«

... Toho dne je dělali jenom se psy. Začali Steckem. Položili ho na tři plechové trubky, jejichž asbestová vlákna se podobala vousu starého Japonce. Jeho smrtelný zápas byl dlouhý a strašný. Pak přišla řada na Hraboše. Vpravili mu do hrdla plynovou trubicí. Dlouhé, bolestné vlnění mu křivilo páteř. Lizzie, otupená morfiem na něho hleděla jako ve snu. Na okamžik se mu podařilo vyprostít chřtán. A tu jí řekl:

— Lizzie, jak neblahou manii jistoty mají ti lidé! A k čemu je to?

A po chvíli vydechl naposledy.

DENÍK ODSOUZENÉ K SMRTI

Ještě jednou přesadili smuteční vrbu z městské školky na Mussetův hrob. Hřbitovní půda neslouží tomuto stromu, který rychle hyne a záhy uvadne na básníkově rovu.

Noviny 1906

Naše rodina je velmi četná. Odnož, k níž náležím, je usazena již odedávna nedaleko Seiny v pěkné poloze. Výhodou je pohled na krásný umělý rybník; zavodňovací kanály a záhony tulipánů dodávají krajině téměř holandského vzhledu, a někdy, vypluvše až k hladině zahnědlé vody, otvírají červené rybky své okrouhlé hubinky a dívají se na nás svýma hloupýma očima. Poněvadž máme prosté mravy, stačí nám krása okolí a drobný život těchto věcíček k udržení šťastného, neměnného stavu. Co jsem právě řekla, dosvědčuje, že naše krajina je hodně vlhká; naše zdraví tím však vůbec netrpí. Neboť nejstarší naši předkové obývali břehy říční: Euf-rat zradil trochu nadsazenou bolest našeho vz-zření. Mívaly jsme kdysi, od nejvzdálenějších dob vztahy k Semitům, a nesměli byste se diviti, kdyby se jednoho dne ukázalo, že jsme pro-

vázely jednu z desíti trib, odváděných Nabuchodonosorem do otroctví: Nabuchodonosor, jak je známo, byl vegetarián, a my z veliké rodiny **Sachala Babylonia**, my jsme — je čas přiznati to již — z říše rostlinné. V obecné mluvě se nám říká smuteční vrby.

Zmínila jsem se již o našem melancholickém vze-
zření. Přijali jsme je v době dlouhého zajetí,
abychom potěšily své přátele a podržely jsme
je potom jako Mortemartové svůj dlouhý nos
nebo Habsburkové svou mohutnou čelist. Sna-
žíme se však udržeti si jedině znamení čistoty
rasy, nic více. V základě svém nemáme napro-
sto smutnou povahu. Nemáme nic společného
s břízami, které vypadají, jako by jim bylo stá-
le zima a jakoby prosily o nějaký oděv; nebo
s topoly, kterým zjednal Leconte de Lisle ne-
spravedlivou úctu: topoly jsou jenom pochmur-
nými šprýmaři: baví se tím, že trou za noci své
větve o sebe, napodobujíce tak chrastění kost-
livce, vycházejícího z hrobky a nahánějící strach
malým černochem a malým básníkům. Pohrdá-
me jimi velice.

Jedinou naší vadou, která také zastřela lidem
naši pravou povahu, jest, že se vždy podobáme
sestárlým bytostem, i když jsme docela mladé
— což souvisí patrně se starodávným naším pů-
vodem — a že nemůžeme žíti bez vody, zvyk-
lost, kterou jsme získaly již velmi dávno na bře-

zích babylonských. Důvěrně poznány jsme však dosti veselé. Milujeme zrcadlení nebe v jedovatých bažinách, vysoké rákosí, jakož semeníky ze zarudlého sametu jsou jako držadla halaparten, které nosí Švédové v kostelích, těkavý let ledňáčků a zelené peří křiklavých čírek. — Jsme dobrými, pokojnými hlídači hemžící se plodnosti vod. A dožijeme se obyčejně velikého stáří; velikou útěchou je ovšem uniknouti starostem o blížící se konec.

Jediná z nás je v této stromové školce města Paříže odsouzena, aby zahynula v nejlepším svém věku, a to jsem já: pošlou mne, abych zdobila hrobku Alfréda Musseta! Říkejte si co chcete, není to spravedlivé.

Všechny mé družky stihl lepší osud. Některé zasadili do sentimentálních zahrad obecních radních, kteří mají ženy anglické módy. Jiné vsadili do parků, prostě proto, aby bylo něco pokrytecky smutečného v místech, kam se lidé chodí pobavit; a ty se nenudí: každé neděle vidí věci, při nichž se červenají i pájavcové javory, jediné, které jsou bílé. Jedna stojí na místě věčného klidu nad Jean Jacquesem v Ermonville. Náhrobek tohoto velikána je ozdoben basrelieffem z bílého mramoru, do něhož jsou vtesána tato slova: **Člověk přírody a pravdy**. Příroda je tu zobrazena jako žena s šesti prsy, po třech na každé straně. Velmi zřídka se nalezne v příro-

dě a v pravdě žena se šesti prsy, ale pro nás, smuteční vrby, je to bezvýznamná drobnůstka: ermonvilleská vrba má hlavu na slunci a nohy ve vodě, těší se z příjemné samoty, tloustne a přetrvává staletí, není možno přát si více. A já jsem odsouzena: Všechny své illuse musím nechat povadnouti nad hlavou Alfreda Musseta pro jakousi mladou ženu, nazvanou Lucie, které neznám a která pláče, hraje na piano. Budu tam, poděšena, samotná a nemám ještě patnáct let!

Mé určení je osudné: budu desátou smuteční vrbou, která nevydrží této strážce u mrtvého. Zemřeme všechny v nehlasném a hrdém heroismu, abychom poctily francouzskou literaturu, ačkoliv jim ani jednou nenapadlo, aby některé z nás udělili akademickou palmu. Tato hrůzovláda se začala pro smuteční vrby za panování tyranského Napoleona III., nezměnilo se však nic ani za třetí republiky. Na Malesherbově boulevardu stojí malý pomník Ludvíka XVI. a Marie Antoinety; sloup se zlatým andělem nahoře pro mučedníky červencových dnů; pense se vyplácejí obětím 2. prosince. A nic neučinili pro nás, oběti romantismu!

Žádám důrazně svolání smírčího soudu s výklady politiků a čtením našich životopisů. Toť jistě to nejmenší! Francie se hledí omluviti říkajíc, že Alfred Musset sám žádal, aby se s námi

zacházelo tak bolestně: je to snad nějaký důvod? A kdyby si byl admirál Bruix přál, aby byl pochován pod zelenou sykomorou, jak by se to zařídilo? A Dumont D'Urville pod chlebovníkem?

Jsou-li na světě ještě spravedliví lidé, uznají jistě, že máme právo na nápravu. Už příliš dlouho propůjčujeme, umírajíce tím, svůj stín Mussetovu obrazu, a nedostalo se nám dosud ani pochvaly, ani soucitného slova. Teď je řada na nás: teď necht' se postaví Mussetovo poprsí vedle všech smutečních vrb, které již zahynuly. A náhradou za to necht' mi dají pokoj!

Přeložil J. Starý

46. INTELLEKTUÁLNÍ PŮVOD KRISÍ SOCIÁLNÍCH A INTERNACIONÁLNÍCH; NEDOSTATEČNOST NEBO NEBEZPEČÍ PROSTÝCH PALLIATIVNÍCH LÉKŮ.

Nemůžeme se tady plně věnovati kritice hlavních zvráceností myšlenky, jež tolik nebo více než normální ochablosti zdají se v základě poruchami, ostouzejícími naši civilizaci, ba i obecný život lidstva. Spokojíme se tu jen tím, že vytkneme jednu z těchto hlubokých příčin, na kolik je souvztažná se zneužíváním vůdčí ideje, která inspiruje celé naše studium myšlenky. Co ve vyšším zájmu osobního života a všech lidských vztahů nepřestáváme vytýkat, toť nepravá, nedobrá důvěra, udělovaná každé z realit, jež skládají kosmos, domnělé celkovosti samého vesmíru, absolutnímu rázu individualizovaných bytostí nebo pravd vzatých o sobě v jakémsi entitním trvání odděleném, ba i přehraďeném. Ne, že bychom v tom znehodnocovali a ostouzeli nezahladitelnou solidnost všech těch stupňů přírody a ducha; naopak, uznáváme cenu všech jejich podpěr, všechnu jejich trvalost a pevnost, všechnu jejich skutečný dosah. Ale konec konců co falešnějšího a následkem toho, co záhubnějšího, než zříditi každé individuum v abstraktní a uzavřenou entitu, egocentrickou a neodvislou v jejím bažení a v jejím absolutismu, jakoby, abychom užili výrazu již kanonizovaného Starými, tato svrchovanost každého ro-

zumu, *autárcheia*, nebyla než jakýmsi nepro-
niknutelným atomem, a v etymologickém smy-
slu tohoto výrazu jakýmsi absolutnem. Jen o
tom uvažujte a poznáte, že v převeliké části
naše psychologie, naše metafysika, naše vědy
sociální, právní a politické, naše koncepce in-
ternacionální, naše ideje náboženské pocházejí
z tohoto falešného ideálu monadického, jakoby
stačilo praktikovati průpověď: »Každý pro se-
be, Pán Bůh pro všechny«, v níž zadní myšlen-
kou je to, že každý, právě pro své nesčetné vir-
tuality a svůj spontánní absolutism, bere se za
cíl o sobě, leda že se spojuje v praxi s jinými
podobnými tužbami, bez jakéhokoliv jiného tme-
lu než společné zájmy nebo spolupůsobící zruč-
nost.

Nuže, všechen sled našeho úsilí usvědčuje ze
lži toto pojetí, jehož nesjízdnost, životní ne-
schopnost a škůdnictví (zlobu) vyjevují fakta čím
dál tím více, a to nejen pro každou lidskou o-
sobnost, zbavenou koruny té šlechtnosti, jež
jest přímo podmínkou jejího pravého vystupová-
ní k její dokonalé metě, ale pro kolektivní ži-
vot všech jejích stupňů. Rodina, veřejný pořá-
dek, pokoj mezi národy, lidská součinnost, nic
se nemůže obejít bez ducha jiného než ten, jímž
se inspiruje atomism, ustavující ustavičnou ex-
trapolaci, blud radikální; a na této části stavby,
nestojící kolmo, nic nemůže naléztí těžištní pod-
pěru, nezbytnou každé rovnováze v pohybu,
jakéž naše společnosti stále potřebují.

Ale, řekne se, jak dbáti samé různosti osob.

tak po právu (spravedlivě) lnoucích k svým legitimním přednostem? A protože všechny vědy vděčí za svůj pokrok přenešení (přesazení) diferenciací kvalitativních ve veličiny kvantitativní, na něž přesnost výpočtů se zmohla, není-liž sociální a politický pokrok podmíněn obdobnou kvantifikací? — Právě na toto hledisko bylo by se možno postavit, abychom ospravedlnili princip lidových voleb, dostali většinu, aby se odpovědělo anarchistické námitce: *tot capita, tot sensus*. Ale neupadněme ve zmatek. Ani z rozdrobenosti, ani ze strannictví, ani z podrobení, libujícího si v individuálních názorech, nemůže vzejít výraz pravých zájmů a vyšších tužeb národa, není-li vskutku výchovy občanské inteligence, representace kompetencí, obecná oddanost dobru všech. Bylo by klamem spoléhati se na moc jakési počáteční arithmetiky nebo i na důmyslnost toho neb onoho konstitučního statutu, aby se vyvedlo (způsobilo, produkovalo) automaticky, co závisí zvláště od duchovního rozpoložení (disposice), od dobrého kultivovaného smyslu, od pochopení této zásady: více utrpení vzchází z veřejného zla nežli užitku ze zisku jednotlivcova.

Nic klamavějšího než kombinace, založené na výpočtu zájmů stran a než soustředění egoismů, i kolektivních: veřejný život nemůže prospívat leč počestnou věrností svému duchovnímu původu, který již Aristoteles přenášel ani ne tak na instinkt přírody nebo na užitkové konsorcium, jako spíše na šlechtnost všech ke všem.

A také nic tak neskutečného, tak nesmyslného, jako udělovati lidovým popudům a arithmetice voleb hodnotu mystickou, jakoby nevědomé síly nebo překotné bouřlivé vášně sloužily nutně a výlučně za dopravní prostředek spasným rozhodnutím, k nimž by byli méně schopni lidé obratní než obyčejní. Ne že by bylo třeba pohrdati probuzením, vzpřímením, oddaností lidí malých (drobných); ale zase třeba, aby pravá vzpruha těchto energií našla svá těžiště v myšlence vyšší než konflikty egoismu, a aby cit povinnosti usměrňoval její vzmach až k možné oběti každého zájmům více než individuálním, více než kolektivním, více než národním, více než humanitním (týkajícím se lidstva); neboť osoba a myšlenka mají ještě cíl, transcendentní všem stupňům, jež udávají jejich rozvoj.

Některá doplňující vysvětlení, ač velmi zkráceně, jsou ve dvou článcích revue *Politique* (mai 1933 a mars 1934). Bylo by proč šíře se rozepsati o internacionálním vzhledu problému ze všech nejnaléhavějšího. Aníž bych se odkazoval na odpověď, kterou jsem poskytl p. Maurici Vausardovi v jeho anketě o nacionalismu, upozorňuji čtenáře, že najde užitečné náznaky v přednášce, proslovené na Sociálním Týdnu v Paříži (Semaine Sociale de Paris), pod titulem *Vlast a Lidstvo* (Cf. zprávu o tomto Týdnu v Paříži, 1928, a brožurku, v níž zvlášť vyšla, au bureau des Semaines Sociales de France, 16, rue du Plat, Lyon). — Maurice BLONDEL: *La Pensée II*.

Z franč. J. F.

Franz Blei

MILOSTNÁ PÍSEŇ SARDINSKÉHO
MOŘSKÉHO LOUPEŽNÍKA

*Tmavá ty v přilbě modrých svých pletenců,
v tvých chovajících rukou rozvíjejí se růže
a probouzí se na tvém čele jaro.*

*Ubohé jest, co jiní životem zvou.
Pohozeno supům osudu, zdechlina hnusná,
ničím nebrání se, než hnilobou.*

*Ty, moje Neznámá, již neznám,
kteréž poznati nechci, neb moje láska tě vidí
a moje láska jest rovna nenávisti,*

*tebe jako zralý brozen stisknu,
a usmívati se budeš, až ji vypláčeš, svou krev,
a políbíš stříbrný roh býkův.*

Z němč. Boh. Reynek.

OSKAR KOCH:

RUDOLF ALEXANDER SCHRÖDER.

Cesta básníková.

»Věděl vše, co chtěl říci, božské jako bezbožné, úděsné jako utěšující. V jeho uších dlel jediný ozvuk jeho vlastního, ještě nerozezvučeného hlasu, šumot všech poryvů jara, hukot a dech všech moří, která burácejícím a jiskrnatým pásem se vkládala na věčně ohrožované slavnosti.« — Nic snad nemůže mohutněji dokázati mimořádné lyrické nadání **Rudolfa Alexandra Schrödera** než jeho první »prosaické« dílo »Der Wanderer und die Heimat«, z něhož byly vyňaty tyto věty. Neboť tato tenká »knížka prosy« o 110 stránkách skrývá pro tvůrce potají mnohé stránky čisté lyriky. Ačkoliv onomu dílu chybí téměř všechny prvky, které utvářejí vlastní podstatnost »epické prosy«, nemohli bychom se přece jen dobře obejít v dosavadním souhrnném díle básníkově bez této něžné knížky

děkovných vzpomínek s jejím lyrickým prouděním kolem bytosti, kolem jádra věci, která tu je vyjádřena především rodným domkem a městem, prvotními dojmy v zahradách, na širých pláních a řekách nizoněmecké domoviny a konečně první tvůrčí mukou i požehnáním vznikajících tvarů. A přece nám jen Schröder umožnil tímto dílkem, při veškeré nevinné zdrželivosti, hluboce popatřiti do mladistvé duše, v jejíž zápasící a nesmělé řeči přece v zárodku »již všechno bylo« — do duše utvářejícího se básníka, který v celém úsilovném hledání byl již přece jen instiktivně zaměřen na jediný velký cíl: »na ozvuk jeho vlastního, ještě nerozezvučelého hlasu« a který v krocení umělecké formy rozehrával tóny, aby mohl všechno vypovědět: »božské jako bezbožné, úděsné jako utěšující«. Toto se nám jeví ve skutečnosti velkým a jediným posláním opravdového básníka a zároveň i pravým měřítkem jeho tvorby. Rudolf Alexander Schröder se projevil v čtyřech desítiletích své básnické tvorby nespočetněkrát jako geniální umělec formy a v době, která uplynula, mu bylo toto mistrovství tolikrát potvrzeno, že se zde můžeme s tímto zjištěním směle spokojiti. Dnes poznáváme opět, že nemůže býti patřeno na formu, která by byla odloučena od umělecké ideje, uvnitř formy bytující. Tážeme se nejen na podobu »jak«, nýbrž i na ideu »co«, kte-

rá dostala v uměleckém díle tvářnost. Nebo, přidržující se slov »Poutníka«, tážeme se dnes znovu po tom, nakolik se umělci podařilo zůstatí velkému poslání věrným a v pravdě »božské jako bezbožné, úděsné jako utěšující« vypovědětí v svém díle, což značí zároveň, že se tážeme po cestě, kterou se básník v zápase o svoji úlohu ubíral.

Přistupujeme-li s touto otázkou k dílu Rudolfa Alexandra Schrödera, pak nás může na prvý pohled překvapiti bývalý, mladistvě podnikavý a veselý spoluzakladatel časopisu »Die Insel« a nakladatelství Insel, které je as ve svazku »An Belinde« zahrnuto bezpečnou náplní veršů; onen Schröder, který se pak snaží rozřešiti v schopenhaueristicko-budhisticky pocíťovaných »Zwillings-brüdern« záhadu bytí a trvání, aby se později čím dál více přibližoval k antice a posléze se stal mistrným a novým překladatelem Homéra. — Může nás tedy překvapiti, že se právě dnes setkáváme opět s tímto básníkem jako jedním z nejmarkantnějších spolupracovníků **Eckartova kruhu**, jehož snažením jest duchovní básnictví, písně církevní, tedy s autorem, který před krátkou dobou podal veřejnosti (Eckart-Verlag, Berlín-Steglitz) dva teonoucké svazečky, z nichž v jednom pod titulem »Die Kirche und ihr Lieb« usiluje ve formě přednášky o předpoklady a možnosti své látky, za-

tím co v druhém, který nazval »Ein Lobgesang« shrnuje nedávné plody vlastní námahy v tomto směru. Povrchnímu pozorovateli se může zdát, jako by se tu projevoval ve vývoji básníkově nebezpečný zlom, cosi v podobě útěku a nevěrnosti vůči vlastnímu poslání a »zákonu, na nějž přistoupil«. A přece se ozřejmí vývojový chod Rudolfa Alexandra Schrödera ve skutečnosti tomu, jenž blíže přihlédne, jako vývoj neobvyklé důslednosti. Básník se ostatně nikdy neoddal žádnému programu, nemáme-li totiž v úmyslu označiti slova jeho »Poutníka« za nějaký program. Prodlévají bez pochyby vždy nad ním, protože vždy, od samého počátku mu běželo stále jen o jedno jediné v celém zápase: o jádro věci, o její bytostnost, o podstatné, jež ve všech věcech, ve všem, jakož i za veškerým bytím vězí. Schröder však — a toť to nejvýznamnější na jeho životním díle — neutkvívá ve vzduchoprázdném prostoru myšlenkových abstrakcí, přebývá neustále ve světě zkušeností, jichž kruhy se pozvolna vzdalují z těsné, od přírody dané domoviny přes to, co velkého zažil v otčině až ke kruhu, jenž všechno obsahuje a vše poznovu skýtá a kde se setkává s Bohem. Schröder poznal již dříve, že ryzímu básníku je zapotřebí hlubšího zakořenění v půdě a domovině:

»Již dávno se nám zdá, ó příteli, že básníci by

měli / po venkovsku žítí a poutati se zbožně k příkazu půdy« /

a později — se vyznává dál v elegii »Der Landbau«:

»Proto se těším z dědictví otců / krve selské, ó příteli, která mě ustavičně v posvátné / ornici zůstane a obživující uctivě nechává vzpomínat a mysl mou utužuje ve vírném kolotu času.«

Půdě, půdě domoviny patří tudíž vždy především ostatním jeho píseň a ještě v roce 1934 nalézá pro krutou krásu severského předjaří verše vroucí něžnosti. Zároveň však umožňuje »příkazem půdy« zpevněný smysl básníkovi — jelikč se mu šíří kruh z dojmů v domovině k onomu většímu k otčině — zaujati velmi brzy také hledisko v příkré protivě k morbidnímu duchu doby let předválečných. Ještě dnes, čteme-li básnický výsledek tohoto rozboru, jeho »Deutschen Oden«, které byly napsány v rozmezí let 1909 až 1913, nemůžeme se zhostiti hlubokého otřesu. (Nyní jsou znova vydány v nakladatelství Insel — Lipsko, 1935, kde vyšly ve sbírce »Gedichte«, která společně se svazkem »Mitte des Lebens—Geistliche Gedichte« tvoří zdařilý přehled Schröderova tvoření.) Jen málokterí pronikli tak jasně a zároveň tak odvázně i mužně se postavili k této »době žabích obzorů« s literátstvím bez kořene a otčiny a se žalostnou sháňkou po penězích, jak Rudolf A-

Alexander Schröder. V těchto ódách se stává básník, který již dříve viděl blížiti se katastrofu, z vřelé lásky k otčině žalobcem a varovatelem zcela nezvyklého stylu.

Jest zbytečno poukazovati na to, že také tento hlas tehdy zanikl neslyšen. Pro básníka se však tato léta zápasu o Německo, do něhož se pustil s veškerým hněvem lásky, stala léty niterného zraní, která ho stále hlouběji přiváděla k vědomí o podstatě světa a lidí. Na poprvé pronikl přitom až k Bohu svých otců, ale nebyl tehdy sám vnitřně ještě tak daleko, aby na vzdory veškerému zdání mohl položití »bezbožné« a »úděsné« proti »božskému« a »utěšujícímu«. I resignuje tedy:

»Pěvec rád vzpomíná na prostoduchou moudrost, jež dříve, muži i ženě, mistru i služebníku známa byla. A přece je těžká pomoc tam, kde nápoj léčivý, hořký to dar, se chorému jen jedem zdá?

Ještě je zapotřebí veliké války, za níž Rudolf Alexander Schröder daroval svému národu básně ve sbírce »Heilig Vaterland«, které Adolf Bartel pokládá za nejlepší v německém básnictví v době války — ještě je zapotřebí ponižujícího zhroucení, které bylo pro něj nejtrpčím ze všech pocitů:

»V otčině, kde jsme si zvykli žít, jsme nyní cizáky, strádáme v psotě« —

až se básníkovi naskytlo rozhodující setkání:

»V chaosu světa strašných otřesů / pokorně kotví všude Tvoje loď; / vstup k nám a rozhrň clonu úděsů / jak Apoštolům pokyň: pojd'!«

Od té doby se Rudolf Alexander Schröder podřídil tomuto pokynu, totiž úderu svého duchovního zápasu, až se zcela ujistil svým Bohem; vzniká svazek »**duchovních básní**«, jemuž dal význačný název »Mitte des Lebens«. (Nakladatelství Insel, Lipsko, 1930.)

Slyšíme tu námitku: tedy přece jen útěk, přec nevěra? Nikoliv, to jest právě to rozhodující na vývojovém sledu tohoto básníka, co by mělo býti ostatně příkladem pro mnohé, jímž se zdálo, že musí putovati po velkém převratu touž cestou jako on, totiž: že jeho obrácení k víře jest právě nejvyšší věrností k sobě a svému národu, nejmocnějším obrácením k životu a k poznání skutečnosti lidstva bez ilusí, neboť se utváří v jistotě, kde v pravdě nalezl »uzdravující nápoj«, zatím co sám prodléval »v chaosu světa strašných otřesů« »všude pokorně zakotven«.

»Vždyť jiné rady nemáme / a jiné cesty nežli Tebe.« (Ein Lobgesang.)

Také zde nalézáme ustavičný zápas o »**podstatu světa a věci**«, zápas, který se pokoušíme nastíniti jako vlastní povahový rys jeho veškerého uměleckého tvoření, zápas, který mu nedá-

vá pokoje a nutí ho, aby cele, v nejzazší hloubce a pravdě poznal a vyřkl »božské jako bezbožné, úděsné jako utěšující«.

Kdybychom se však dnes šedesátiletého básníka zeptali, proč zrovna tímto směrem spěl a touto cestou jíti musil, pak by nás zajisté odkázal na onu báseň s názvem »Darum«, v níž jak se zdá bytuje význačný projev jeho jednoty víry, báseň, která končí tímto přiznáním:

»Kdo odváží se duši poučiti, / co pravda je, co zdání beznaděje? / Bez Tebe sotva bych moh' žíti; / proto mé srdce k Tobě spěje.« / —

Přeložil ZDENĚK ŘEZNÍČEK.

DÍLO A EXEGESE.

(Z „Agendy“ J. F. k březnu léta Páně 1939.)

Místo honosného: »z Agendy« snad by se lépe vyjímalo skromnější a konkrétnější »z Četby, dívání se a poslouchání«, neboť pisatel, nemaje v běžném, úředním smyslu slova určitého zaměstnání, totiž »místo«, jehož hodnota by sama sebou vysvitla z výšky gáže a příjmů, máje tudíž na to pokdy (schola — prázdnno), čte, co mu přijde do ruky a dívá se na obrázky (a rád jako děti!) a poslouchá hudbu, stromy, ptáky, odlehlejší šumot domácích prací a halasy bližních, též noční větry za okny, neboť v moderních komínech úzkých a nepohodlných sráží se příliš kouře a Melusina už nelká, atd. Vše to, ač neschopné přivoditi plat, hodí se přece k Studiu, na něž jsem byl hned v mládí dán a určen rodiči a jež věrně až do dneška konáme. Též se arcimodlíme, ale to je věc soukromá, něco, čím vplouváme libě do pohádkového »mha za mnou, mha přede mnou«, neboť bez dobrodružství člověk by za živa zteřel v humus a byl ohrožen, že se ho přichytí humanita okolního světa, totiž Masarykovského realismu a Benešova blahovolnictví, jímž plní učitelé a politici svůj osud. A teď k věci podle nadpisu. Hned na začátku tohoto století, kdy se rodilo naše podnikání,

měli jsme pro první svazky souborné titul: *Knihy a Exegese*. To byl dobrý titul, vystihující naši snahu. Teď jej rozšiřujeme na *Dílo a Exegesi* vůbec. Vědy a Umění tvoří lidé učení a umělci. My jsme jen učící se, na jejich dílech stále se přiučující, věční studenti. Nezdá se tedy, že to někdy dotáhneme na učitele stavovské. Přes to si však pokradí myslíme, že taky všeličemus rozumíme (jak pak by ne, když tak dlouho studujeme, i když doštudovati nemíníme) a že mohou se i jiní z toho, co kde v knihách pochyťme a co si o tom myslíme, poučiti.

Dílo a Exegese bývá sice trvalou rubrikou každého periodického tisku, ale běžný tisk běží z mašiny, jako když má úplavici, je z toho celý bledý a vůbec pěkné to s ním není: »... Alegorie plná údů přetírá jitro příkrou bělí, zdviženou šlakem do té míry, že už je vzduchem, už je mrakem. Vzduch města infernálně čirý, hledaje, běží za zázrakem.« Kdežto my to chceme dělati poklidně, nerušíce svěžest jiter *Objevitelů*, úhledně, a hlavně stavebně, neboť jen tak to může býti ke cti Slova a k užitku bližních.

Václav Černý, jenž jest, jak sám doznává, »humanista a demokrat«, a rozumí se i kritik, který rád hodně spisuje, má také v článku o básnících ve dnech krise tuto větu: »Vypověděl (bá-

sník) mravní výsost duše, ztvrdlé na démant, jež byla hotova, třebaš i smrtí, naplnit svůj osud, procítil ledovou ztrnulost času, jenž se zastavil v temnotách bez světla, čekaje na povel Prozřetelnosti.« — Duše, ztvrdlá na démant, to není v pořádku. Duše jest živelnější než plamen. Walter Pater, ač znamenitý kritik a essayista, rád se dával strhnout běžným pásem doby, a tak se dopustil mnohých chyb, z nichž jednu mu vytýká Chesterton v **Hereticích**, v článku »Omar a posvátná réva«: »Chybu Paterovu odhaluje jeho nejslavnější věta. Vybízí nás, bychom hořeli plamenem tvrdým jako drahý kámen. Plameny nejsou nikdy tvrdy a nikdy jako drahé kamení — nemožno jich v rukou zpracovávat nebo pořádati. Tak ani lidské vzněty nejsou ani tvrdy ani jako drahé kamení: jsou vždy nebezpečny jako plameny, na dotek i na zkoumání. Jest jen jeden způsob, jak naše vášně mohou ztvrdnouti jako drahé kamení, a to, budeme-li studeni jako kamení. Žádná rána nebyla tedy zasazena přirozeným láskám a smíchu lidí, aby tak vymořovala, jako toto **carpe diem** esthetův. Každá rozkoš vyžaduje ducha zcela odlišného; některá střízlivosti, některá bezmezné naděje, některá dětského očekávání. Čistota a prostota jsou podstatny vášním — ano, i zlým vášním. I neřest vyžaduje jakéhosi panenství.«
Co se týká Prozřetelnosti, která je teď často na

jazyku spisovatelů a politiků, od nichž bychom se toho nejméně nadáli podle způsobu jejich života, písemnostmi jejich dovozovaného, to je věc příliš důležitá, než abychom to chtěli tuto odbýti nepatrnou poznámkou. Věnujeme jí celý článek v některém z příštích čísel Archů.

Týž spisovatel Václav Černý, komentuje »**Září 1938**« Vladimíra Holana, zakončuje svůj traktát takto: »Meze a nebezpečí Holanovy metody obrazivé. Vizte na str. 10. verše, platicí o Čase, jenž se tvářil mladší než byl: Styděl se totiž před Nadějí, že změkčoval a dělal háčky nad tvrdé odhodlání její. Nuže, mdlý Čas, vydávající se lživě za mladíka a přece zestárle sočící na Naději, **změkčující** její odhodlanost, toť ovšem obraz vskutku básnický! Ale vzpomenout si, že sloveso **změkčovat** znamená také něco v gramatice a že změkčené hlásky označujeme háčkem, a říkat, že ‚Čas dělal háčky nad tvrdé odhodlání naděje‘, toť vytvořit obraz groteskní a prázdný; metafora tu pokračuje v sobě samé bez vnitřní nutnosti, samovolně a mechanicky, pouhou tíží dvojího významu slova změkčovat. Takových hluchých míst je u Holana nemnoho. Jeho »**Září 1938**« zůstává dílkem básnicky pozoruhodným«. — Uvedli jsme celé toto mdlé místo posudku Černého, aby vysvitla nedorozumění, plynoucí nikoliv z metody, ale z nepochopení vůbec.

Už v předu má podezřelé věty o nesrozumitelnosti veršů Holanových. Praví doslova: »Netřeba vždy litovat nesrozumitelnosti veršů Holanových; ještě méně třeba tvářit se jako bys rozuměl nepochopenému. Je třeba číst je a číst po druhé; . . . pak prostoupí tě onou skutečností, jejímž jsou znamením, a nebude-li ti ani pak lze říci, žeš jim **porozuměl**, budeš moci říci, žeš je **pochopil**, což je zrovna tolik a možná více.« — Marné vykrucování! Kritik je povinen nepsat dříve, dokud neporozumí, dokud se vnějším ustrojením neprodere k myšlence.

Tedy co je s tou nadějí? Jestliže Čas se před ní styděl, pak na ni nesočil. Když se k vůli ní upravuje před zrcadlem v elegána, tu přece ví, že Naděje, i když vznešená paní, jest ochotna ho přijmout. Ale tento Čas je zbídačelý zvláštním způsobem. Nejen změkčoval, jak dělají dospělí před dětmi šišlajíce a přizpůsobující se jejich neumělosti, mazlivě s nimi **mluvíce**, ale on dělал háčky jak dělají účetní, justiciárové do svých papírů »zatrhujíce« pozoruhodnější **jednotlivostí**, jak dělají vůbec profesori a ideologové, kteří přímo sednou na vějičku **jednotlivostí** tam, kde mají viděti jen tvrdé **sumární** odhodlání jako závan Absolutna. Básník tu krásně vyjádřil mentalitu bídné doby, jejích politiků a učitelů, kteří ani jako ten Čas v manželách před zrcadlem se nestydíce i po takové katastrofě drží se

houževnatě svých míst jako pravé housenky. Místu tomu arci dobře porozumí, kdo lidskou naději má osvěcovánu, posilovánu a jako vzatou do vleku Nadějí křesťanskou, což u p. Černého, i když se dovolává ryze křesťanského pojmu Prozřetelnosti, nevidíme. To zakončení, že »Září 1938« **zůstává dílkem (dílkem!) básnicky pozoruhodným**, jest pro básníka urážlivé. To p. Černý »tvořil« zřejmě po Braitovsku, přímo jako po dvou obědech, s pychtěním a už klímaje.

Umiňovali jsme si, že nebudeme Jakuba Demla vyrušovat v jeho pilném spisování, tím méně pak popouzet k nějakým nekalým projevům. Ale jemu to nedá. Hle, co nám předkládají naši zásobovatelé aktualitami. Prý to má na konci sbírky svých básní a zní to doslovně: »...ano, tento třináctý verš tohoto Prvního sonetu je přesunutelný, normální rok má 365 dní a za čtyři roky, jak mne právě poučuje Marie Rosa Junová, je jeden přestupný, nuže, tento třináctý verš tohoto Prvního sonetu je jaksi i přestupný, možnoť v něm stoupnout z nohy na nohu, staroříšský pan Josef Florian se zarazil a téměř červenal, když jsem mu řekl, že kráva před telením přešlapuje z nohy na nohu, Josef Florian není zemědělec, on je ve vlastním významu Písmák, s takovými lidmi není vůbec řeč, to

jsou beraní a paličáci, jim jest kalvínský beran a Žid z Prager Tagblattu mnohem bližší než katolický kaplan bez peněz, proto jsme řekli, že tento třináctý verš tohoto Prvního mého sonetu je ve vlastním smyslu přechodníkem, a poněvadž tyto verše jsou české, tedy přechodník český«. — Nelze se z toho dopátrat, proč vlastně katolický kněz píše takové nicotné hlupoty. Na první pohled je patrné, že je to mluveno »s cesty«, snad i v notné opici. Ale prokukuje z toho obyčejná snaha Demlova blejsknout se nějakým kabrňáctvím. Nevím, zda jsem se taky červenal v Novo-Jičínském vězení, jež bylo do nedávna koncentrační sběrnou Ostravských chacharů, když jeden z nich, jednooký, pobroukával si písničku: »Šla podojit krávu / trefila na byka / čo to za bestiju / že nedava mlyka; a to s refrénem: »a ja du alajne / kobzole su fajne, a ja du alajne / kobzole su fajne« — neboť se to opakuje, upozorňujeme s důkladností sběratele folkloru. Celkem se nám však zdá, že tohle čtyřverší s refrénem svým kabrňáctvím přetrumfne kabrňáctví Jakuba Demla.

Matěj Šindelář ve Vídni byl nějaký veliký sportovec. Protože noviny **nesleduju** po žádné stránce, opisují, co čtu na výstřižku. Lékaři dospěli k přesvědčení, že náhlá jeho smrt nastala otra-

vou uhelnými plyny. Byly dvě oběti; snoubenka paní Kamila Castagnola zemřela o den později. Plyny prý vnikly do pokoje z poškozeného komínu. Již před několika dny stěžovali si oba na velké bolení hlavy a dávali si obklady. Loni se mluvilo kdesi ve společnosti o ženách a o škodlivém vlivu přílišného zájmu o ženy na výkony sportovců. Šindelář k tomu poznamenal s úsměvem: »Ale ne, je to docela pěkné, že jsou ženy na světě, vždyť my jich potřebujeme. Ovšem nejsou zase tak velice důležité, aby mohly zastavit muže na jeho cestě. Ne, tak důležitými ženy věru nejsou...«

Jednou se Šindelář hrabal v zásuvce svého stolu všelijakými medailemi a jinými památkami, jež obdržel během své sportovní kariery a pravil: »Teď vlastně ty hezké cetky nepotřebuji, ale snad mi poslouží někdy v budoucnosti. Každý otec vypráví svým synkům, že studoval s vyznamenáním, i když to není pravda. Až jednou malý Šindelář bude po nějaké louce ve Favoritech běhat za míčem a bude si snad myslit, že jest už bůhví jakým umělcem v kopané — tehdy snad bude dobře, když mu jeho táta ukáže pár těch zlatých a stříbrných medailí na důkaz, že kdysi také něco dovedl a že aspoň v tomto oboru dostával vysvědčení s vyznamenáním.«

Jest zajímavé o takovém případě uvažovat s vyšších hledisek. **Zázračný lékař** (od Ramona

Gomez de la Serna, přeložený ze španělštiny vyšel v Dobrém Díle ve Staré Říši) by jistě určil, že uhelné plyny byly jen náznakem, vlastní udušení že nastalo nezdravou atmosférou lásky. Známe mnohotvárný úkol uhlíku ve světě organickém, známe též mnohotvárnost lásek ve světě duchovním. Šindelář to vzal jen přírodně, užitkově, o celou hierarchisaci pojmu lásky se nestaral, a tak to, vlečen jsa už jen rytmem celé své životní činnosti, **odskákal**. Třeba pohlédnouti na to s vyšší literatury takové znalkyně lásky, jakou jest Camille Mayranová, aby se nám to lépe objasnilo. Co následuje, jest z její **Dame en noir** (éd. Grasset, Paris, 1937): »Nemysleme, milá sestro, že láska bojuje proti sobě samé. Zakoušíme arci, co se nás týká, boje, ty třeba podstoupiti, ale pokoj jest na začátku a na konci. Jest jen jediný Bůh při zdroji našeho bytí. Není v nás mohutnosti, jež by nenesla jeho znamení, a od vrcholu duše až do nejtemnějších koutů těla všechno, co svědčí, že nejsme učinění, abychom si stačili, vzpomíná Jeho, všechno, co se vymršťuje, co vzlétá, všechno, co touží, všechno, co činí rozdíl mezi prvním podnětem vně našeho Já k božskému Jiné.« — Arci, k poznání těchto rozdílů je třeba větší vnitřní jemnosti a usebranosti, ty však právě sport nadobro ubíjí.

V Krahulčí si postavili stélu z Mrákotínské žuly, ani ne metr vysokou, právě naproti hospodě, v níž jsme, pamatujete pane Mazanče a pane Viktorine, tak příjemně tehdy besedovali. Sloup je obrovnán, vlastně je to kamení kolem jen tak rozházeno cikcak jako ze sbořeného Jerusáléma, ale v pomníku tomto primitivním jest vydlabáno a skvěle vyzlaceno: 1918 — 1938. Stůj noho a rozjímej, poutníče, a počítej, neboť je to dvacetiletí!

»... dříve než jsem opustila svět, praví jistá duše, když se zavřela do kláštera (Camille MAY-RAN, *Dame en noir*), zvěděla jsem, jak nás poutá tvář! Bůh nás přivádí k věrnosti Nepřítomností; duše, která nemá již **smyslového útočiště**, uvolňuje se, osamocuje se, vyráží svůj křik a dovolává se odněkud odpovědi (odněkud shůry). Třeba, aby nám země uběhla pod nohama, aby naše křídla se pozdvihla, a abychom, rozpnouce je v čisté Naději, ujali se přerušného stěhování (tahu jako ptáci).«

A ještě jiný pohled na toto dvacetiletí. Anti-kvární obchod měl ve výkladě pět starých dřevěných sošek. Vedle nich byl nápis: »**Pět smyslův**«. Jedna byla odprodána. Ostatní zůstaly ve výkladě s novým nápisem: »**Čtyři živly**«. Prodal se však zase kus. A co zůstalo, bylo nazváno: »**Tři grácie**«. Za čásek zůstaly jen dvě. Nápis zbledl v krátké uskrovnění: »**Adam a Eva**«.

Když pak zůstala jen jedna soška, obchodník se dlouho nerozmýšlel a pod sošku napsal: »**Samota**«.

Dějiny dlužno čísti v zkratkách podzemních odlesků na pevnějších strukturách krystalů (»radio na krystal«), v zrcadlení jejich faset zachycovati rysy podstat. V našem případě je to hospodaření od pěti k žádné. Neboť při zakládání bylo jen to »smyslové útočistě« u zeleného stolu, prostřeného mapami. »Co smyslové a paměť nám skýtají, k tomu duch náš sám ze sebe přičiňuje část, ovšem část dosti nepatrnou«, praví »Konkretní logika« Masarykova hned v úvodě. Bylo tedy do začátků pět smyslův plně účastno. Abychom se nepouštěli do podrobných analys, nazveme odprodavatele Osudem. Neboť smysly snadno se porušují, což zjišťuje Písmo svaté hned u druhého patriarchy, jehož jméno Izák se vykládá Smích. »Sstaral se a pošly byly oči jeho a viděti nemohl.« Arci, nejdůležitější a také nejkréhčí je vidění. Pak už nebylo pět smyslův: pošly oči jeho. Zůstaly však čtyři živly samostatnosti prostorové od západu k Bukovině. Samostatnost ze sebeurčení však se sama necítí dosti pevnou ve větrech pevniny v místech, kde mezi moři, k nimž tužby se nesly, jen když se chtělo do Ameriky, tetelí se srdce Evropy. Zastoupily ji tedy tři grácie malé trojdohody. Ale Osud a Čas nikdy nelení, stále odprodávají, a

tak tu zbyl jako zástupce všech branných sil na zemi i ve vzduchu sám spoluzakladatel »pokolení« (generace) s Věcí veřejnou jako Adam s Evou (podle těch sošek), a věc ta, byvši vehnána do vrcholné situace, přiměla presidenta, že se musí rozhodnouti, co a jak se svedenou Republikou, postiženou v pádu. Ale nestalo se, co se stalo v Ráji. Adam nešel s Evou do trampot její kletby a jejího vyhnanství. A tak nastala fáse poslední, nynější Samota. »A zanechána jest Vlast jako budka na vinici, a jako chaloupka na poli okurkovém, a jako město, kteréž pohubeneno bývá.«

ZADINA REDAKČNÍ

(zachycená Vilémem Opatrným do března 1939).

Kázání P. Stráže ve výroční den Zjevení Panny Marie La-Salettské u sv. Voršily: »Postavíme chrám Panně Marii La Salettské. Máme už místo, plány, peníze se scházejí. Pan kardinál svolil, aby chrám byl zasvěcen Panně Marii, Smírkyni hříšníků.« — Zde titul jest velmi důležitý. Proč se nebude jmenovati svatyní Panny Marie La Salettské? Nač tolik obavy před tím slovem! A pak, mají všechno, i peníze (dnes arcí pod uzávěrkou a znehodnocené), ale kde jsou věřící a ctitelé v takovém počtu, aby byl hoden (ten počet) chrámu? U tohoto Zjevení jest důležitá brožurka Melaniina*) a zvláště její Tajemství, jemuž se nízcí i vysocí církevníci stále a očitě vyhýbají. Nevíme, jak dlouho se dá Krásná Paní, tak skvěle v této brožurce vylíčená, vodit tímto opatrnickým knězem do společnosti, kde si vlastně po straně šuškaají o její »prostořekosti«.

Z tiskoviny, zvoucí se »Neděle«, »Podmínky získání odpustků Milostivého léta.« Pro pražskou arcidiecesi na konci jest výzva: »V případech

*) Vydána v pražské arcidiecesi s imprimatur biskupa Podlahy v překladu Jos. Floriana.

nejasných jest se obrátiti na Ordinariát v Praze.«

Nuže, je nám hrozně nejasno, že Karmelitky, řeholnice s přísnou klausurou, jsou hnány do voleb ven z klausury, a jdou snadno, jako ovce v **Betsabé** od Hardyho, jež nebyly pojištěny. (Je to výborná stránka o psu, o pastýři, o filosofech a kompromisu.) Kdežto v tomto výnosu čteme: »3. Úlevy vzhledem k těmto návštěvám chrámů: I. Řeholnice s přísnou klausurou, novicky a čekatelky řeholní, kterým není dovoleno vycházeti z klášterního domu, mohou vykonati předepsaných 12 návštěv v kostele klášterním neb vlastní kapli, v níž je dovoleno přechovávatí Nejsv. Svátost Oltářní.«

Víme, kde se v Praze volí, a tak mnoho nechybíme, když výslednou úměru takto vyslovíme: Řeholnicím s přísnou klausurou není dovoleno vycházeti z klášterního domu do jiných kostelů v Milostivém létě. Smí z domu, ba jsou povinny z domu jíti do hospody, kde nebylo místa pro Nejsvětější Rodinu, takže musela se spokojiti chlívem za městem, když se konal tehdejší plebiscit. Karmelitky, duchovní dcery sv. Terezie, mající ke všemu mezi sebou ctih. Marii Elektu.

K. Doskočil vydal pěknou věc. Nakladatelství to doporučuje, ale o dvou listech, kterých já se nejvíce držím, a skrze něž vidím cestu, po níž

se máme dáti, nikde ani zmínky. Kniha se jmenuje **Listy a listiny z dějin československých** (tu slepeninu sis mohl, milý Karle, odpustit, a tu předmluvu na obě strany také). Je to dobře přeloženo, a za svazek dík. Ty 2 listy: Johanka z Arku českým kacířům a Protireformační patent Ferdinanda II. Oba budou zvlášť přetištěny v Arších, abych si je mohl snadně nositi s sebou a častěji si je přeříkávati — v naší přírodě.

Pofouchlost Poledního Listu. Dneska je se těžko poctivě žít. Polední List by byl taky rád k něčemu, tak bije hlava nehlava, dobře špatně, jen aby se křičelo. Otiskne nějaké kostnické krákání, o vině českých a slovenských katolíků na dnešním stavu, a hned na to lká, že kardinál Kašpar nemohl jezdit hradem. Útočí na Jesuity, že mají německá kázání, na benediktiny, že mají mnichy Němce, aby si hned pochvaloval, že Stašek a lidová strana jscu ve straně Národní jednoty. Zkrátka, hledáte, pánové, zob, kde se to dá, a ani si moc neprohližíte, co to zobete. Tož dobrou chuť, i s vaším »knězem« starcnovotupé sektičky.

Miloučky si počíná Jakub Deml. Je už jeho hříčkou, že jednou kohokoli bezdůvodně pohání, a podruhé ho z těchže důvodů chválí. V posledních Šlépějích si otiskuje dřevoryt TGM a

dva roky starou oslavnou básničku, aby hned potom proklínal celý systém Masaryko-Benešovského krátkého vedení. Dává o sobě naříkat v Poledním Listě, a poslední článek v Obnově končí »Na zdar«. V jedné povídce Lidu se chce muzikant zbavit ďáblů, a na jejich »Na zdar« odpoví »Pochválen Pán Ježíš Kristus«. Pomatenci zmizí. O J. Demlovi je nutný samostatný článek, který oddělí jeho blábolení od jeho poesie.

Čištění nastává veliké. Tak místo magistrála si kdosi vymyslel, že je lépe říkat dálnice. Řeč bučící, o vkusu nemluvě.—Pražský magistrát sraziv hlavy dohromady, nařídil s moudrostí **mens sana in corpore sano**, že se nesmí říkat kino, ale jen bio, ne drogista, ale jen materialista. — Největší bžundu si však dovolili v Expresu. Tam se rozčilují nad nečeskými názvy a končí: »Může se stát, že nějaký tatík cosi hledá, a octne se na pissoiru.« K tomu bych dodal – nebo v Expresu.

Dvě příhody z Elektrických podniků. V době, kdy už bylo jasné, kam to spěje, a kdy už se křičelo v Praze proti vládě a E. B., usmyslel si kdosi z p. t. pohlavárů, a vyhlásil to místním rozhlasem, že se půjde skládat hold vládě. Když se to dole shromáždilo, přišel vzkaz, že vláda

padla. Následoval pochod na Staroměstský rynek (aby se neřeklo) a — rozchod.

A když zeměpán ulétl, dovolilo si pár úředníků sundat jeho obraz, a za pět minut přišel rozkaz ze správní rady (kdosi rychle informoval): »Hned pověsit na jeho místo.« Souhlasím, neboť o jeho místě nemám pochyby.

Výstřižek z novin o »ochráncích a objevovatelích krás naší země. Chodili po krajinách se štětcem a kbelíky barev a malovali značky. Účastnili se toho nejen členové klubu, ale mnohdy i páni učitelé (bodejť by ne!), nadšení obdivovatelé svého okolí, se svými žáky... Přesto, že práce byly prováděny dobrovolnými silami, stála již tato činnost klub více jak 3 miliony Kč, vydané na zakoupení barev. Kromě značné části 40 tisíc km cest a stezek udržovaných klubem, jsou to zříceniny, rozhledny i turistické chaty a noclehárny mládeže, na jejich zřízení bylo vydáno přes 60 milionů Kč. Tato obětavá a těžká práce je dnes pro nás ztracena. Práce na zříceninách, nacházejících se uprostřed lesů a na kopcích, nebyla ovšem snadná a kromě najatých dělníků se jí zúčastňovali i členové, **kteří se v neděli a svátky měnili v pilné zedníky a kopáče.**« — A teď vidíme úrodu. V horách se v neděli a ve svátky robotilo, místo obcování Mši svaté jezdilo se do hor, a teď hory jsou fuč.

»Tahají se za vlasy a svazují ocasy psům a kočkám«. To praví Gellner o dětech. Ale stejnou kocovinu tropí dr. Braitovi pojmy vlast, národ a stát v článku ve Výhledech roč. I. č. 1., napsaném »Nacionalismus a křesťanství«. Výhledy hned vpředu doporučuje p. arcibiskup a Mag. Generál Gillet. Tento snadno, protože asi neumí česky na tolik, aby postihl všechny jemnosti Braitovských nesmyslů, a p. arcibiskup jest arcinemocen a gestu jeho rozumíme tak, že by si velmi přál, aby se něco kloudného dělalo, a že když toho není, zdá se i hluk Olomouckých tiskovin Na Hlubinu a těchto Výhledů aspoň známkou života.

A tak praví dr. Brait, že vlast, národ a stát jsou různé pojmy a že »katolík **musí** si vždycky najíti své správné hledisko a **musí** správně tyto hodnoty oceniti a podle toho zaříditi k nim své chování a celý život, protože obyčejně **celý život jest uzavřen v prostorách** těchto tří hodnot,« atd., jak obyčejně.

Pane primáři dr. Riedle! Ve svém posudku (ve Filosofické revue) o knížce Beaunierově »**Poslední den**« máte také větu: »Knižka opravdu zajímavá, místy planá dramatická gradace.« Znam knížku tu dokonale a nevím, co tím myslíte. Je tu tisková chyba a třeba čísti místo **planá, plná?** Myslíte-li to na planá, pak jste ji zby-

tečně četl a vašeho posudku si zaslouží taková Filosofická revue, aby nebyla o nějakou tu ne-
japnost zkrácena.

Vyklizujeme:

F. X. Šalda: **První přijímání**, 1927.

Josef Laichter, **Kam od Říma?** »Konvenienční knihomaz«, praví o tom Šalda.

František Götz: **František Xaver Šalda**. Praha, 1937.

F. X. Šalda: **Mladé zápasy**. Juvenilia II., Praha, 1934.

P. T. Zingg O. S. B.: **Liturgie, Umění, umělec**; v Akordu. Neumí věci postavit ani na své místo, nadtoť aby mohl něco v architektuře, jak toho nezbytně Liturgie vyžaduje.

Ant. Vichr: **Kdo je vinen?** v Akordu. Houpačka váhových misek. Vážít, aby se nic nevyvážilo, jak ostatně autor sám naznačuje větou: »Co bychom konečně ze slavného soudu kromě podívané měli.« Nejlepší je zakončení, jež arci je vzato pro českou obdobu z H. de Montherlanta z věcí francouzských: »Dívajíce se na slintání o ‚francouzské obrodě‘, které teď teče po pěti sloupcích našich deníků, tak jako teče voda po stěnách veřejného záchodku, krčíme jen rameny.«

Vůbec k situaci pískají se dobře, když se jde,

ruce v kapsách (však nejsme ještě v Palestině!),
tyto veršičky, nadepsané »Prázdnno« (od Svato-
pluka Kadlece):

*Nad zemí výška strmící,
krokvice bez olova.*

*Ach, čeho mohu dosíci
sny s olovníci slova?*

*Na nenesoucím stromě vích,
na nebi měsíc visí.*

*Ach, který sadař bláhový
vích na nic zavěsil si?*

William BRAGG

O POVAZE VĚCÍ. Z angl. dr. Antonín Šimek a Hanna Šimková-Kadlcová. Sbírkou „Kruh“ sv. 5. Tiskem a nákladem Jednoty čs. matematiků a fysiků, v Praze 1927. Formát 22 cm × 14 cm, str. 134 s 57 obr. a 32 tabulkami v přílohách na 64 stranách. Původně za 22.80 K.

Paul CLAUDEL

POD HRADBAMI ATHENSKÝMI. Přeložil O. F. Babler. Dřevorytem vyzdobil Jiří Jaška. V listopadu l. P. 1938. Edice Hlasy sv. 41. Vede a vydává O. F. Babler na Svatém Kopečku u Olomouce. Vytiskla Národní knihtiskárna Kramář a Procházka v Olomouci v počtu 350 vytisků. Formát 19 cm × 14 cm, str. 32, za 15 K.

Vladimír VOKOLEK

POUTNÍ PÍSEŇ K DOBRÉMU LOTRU.

LIS TŘÍ BRATŘÍ L. P. 1938. Dřevoryty ryl Vojmír Vokolek, vytiskl a vydal v prosinci l. P. 1938 Vlastimil Vokolek jako první svazek »Lisu tří bratří« v Pardubicích. Bylo vytištěno 8 výtisků na ručním papíře Zandrsově číslovaných 1–8, 12 výtisků na stříbrošedém ručním papíře Zandersově číslovaných 9–20, 30 výtisků na Losínském ručním papíře číslovaných 21–50, 200 výtisků na ofsetovém papíře. Formát 27 cm × 18 cm, str. 26.

Dřevorytů jest 12. Oba na deskách kolorovány umělcem. Dar »Tří bratří« s věnováním autorovým. Hodno Studia (Josef Florian).

Rainer Maria RILKE

SAD. Podle francouzského originálu přeložil Vladimír Holan. Originál vyšel r. 1926 v nakladatelství Gallimard (Editions de la Nouvelle Revue Francaise), Paris. Grafická úprava Fr. Muziky. Pro firmu Fr. Borový v Praze vytiskla r. 1939 Akc. mor. knihtiskárna Polygrafie v Brně. Formát 22 cm × 16 cm, str. 104, původně brož. za 15 K.

Dar překladatelův s věnováním do knihy vepsaným. Hodno Studia jako vše od Rilke-a (Josef Florian).

Raymonde VINCENTOVÁ

RODNÝ KRAJ. Román. Přeložil Jaroslav Poch. Upravil a obálku navrhl Otto Stritzko. Vydalo v prosinci l. P. 1938. nakladatelství „Vyšehrad“ v Praze jako 6. svazek II. ročníku knihy Katolického Literárního Klubu. Vytiskla Československá akciová tiskárna, filiálka v Čes. Budějovicích. Formát 20 cm × 13 cm, str. 224, původně brož. za 28 K, váz. za 38 K.

Mihail SADOVEANU

TŘI JEZDCI. (Baltagul). Román. Z rumunštiny přeložila Marie Karásková-Kojecká. Sbírkou Epika sv. 13. Vytiskl a vydal v červnu 1938 Melantrich a. s. v Praze. Mimo vydání obyčejné vyšlo 5 číslovaných výtisků na ruč. papíře, Vergé Blanc Pannekoek. Formát 20·5 cm × 13·5 cm, str. 162, brož. 15 K, váz. 25 K.

SBÍRKA „NAŠE PŘÍRODA V OBRAZECH“,

jejíž první dva půvabné svazky splňují již s úspěchem své krásné poslání, vznikla především z praktické potřeby. Bylo třeba, aby se nejširší veřejnosti, jež se stále intenzivněji obrací k naší krásné přírodě, dostalo levných a bezpečných průvodců, kteří by ji naučili znáti také jmény půvabné děti naší přírody, jimž se právem tak obdivuje a poznati blíže jejich život. Vedle tohoto poslání praktického má však sbírka také své významné poslání výchovné a mravní. Podmanivé kouzlo obrázků K. Svolinského probouzí v každém čtenáři touhu po poznání přírody a vychovává lásce k ní. A s láskou ruku v ruce je pak spojeno i šetření a ochrana naší přírody. Úspěch obou dosavadních svazků sbírky je radostným důkazem, že se tato dobrá věc podařila,

Svaz. 1. *Univ. prof. Dr. Fr. A. Novák-K. Svolinský*: ROSTLINY. Váz. výtisk K 45.—.

Soubor 158 našich rostlin z nižších poloh seřazených v pořadí asi tak, jak od jara do podzimu rozkvétají.

Svaz. 2. *Dr. Jos. Jirsík-K. Svolinský*: PTÁCI. Váz. výt. K 36.—. 64 dokonale věrných vyobrazení našich ptáků, s nimiž se v přírodě setkáváme. Vynechání jsou zatím ptáci nejznámější a vzácní.

Svaz. 3. *Universit. prof. Dr. Fr. Novák-K. Svolinský*: HORSKÉ ROSTLINY. Váz. výt. K 42.—. Soubor 115 druhů našich alpinek.

K dostání u knihkupců i na splátky, nebo v nakladatelství

V E S M Í R V PRAZE VII., DOBROVSKÉHO ULICE 29.

K dostání též německá vydání za stejné ceny.

Zašlete mi vyplaceně vzorky látek (jarních a letních — podzimních a zimních), které podškrtavám :

- I. 1. **Pánských na obleky** lodenové, vycházkové a sportovní z praktických anglických látek, jednobarevné i módní vzorkované z česané příze (kamgarn), černé salonní i svatební, modré i marengové,
 2. **na kalhoty** : módní proužkové, pumpky, jezdecké a štruksové,
 3. **na lehké letní kabáty** - listrové, jankrové a průdušný tropic,
 4. **na převlečníky** : svrchníky, jarní a letní raglány, trenchcoaty (nepromok.), zimní raglány, černé zimníky, krátké zimníky, povlaky kožichů, podšívky, pláštěnky, hubertusy a haveloky,
 5. **bavlněn. látek na obleky do práce** : cajků, manžestrů, velvetonů na obleky a kalhoty a duvetinů na sport. vesty,
 6. **přiložte ceník krejčovských příprav.**
 - II. 1. **Dámských vlněných na šaty**, kostymy, pláště a podšívky,
 2. **hedvábných jednobarevných i módních vzorkovaných na šaty a bluzy a na plesové šaty**,
 3. **sametů jednobarevných i vzorkovaných na šaty a bluzy**,
 4. **barchetů a županů**.
 - III. 1. **Stejnokrojů** : lesnických a loveckých, pro vojsko, četnictvo, finanč. stráž, hasiče, policii, nár. gardy, střelecké jednoty, hudební kapely, železničáře, okresní cestáře, skauty, **pro jednoty českosl. Orla**,
 2. **vlněných koňských příkrývek**, látek na opony,
 3. **chrámových suken všech liturgických barev na komže pro ministranty a kostelníky, klerikových látek, hotových klerik a ministrant. komží s návodem ku braní míry, smuteč. příkrovů, chrám. koberců a látek na roucha pro všechny řády (které?**)
- Vzorky které si přejete, raďte podškrtnouti.)**

DOTAZNÍK : Měl jsem od Vás zboží, neměl jsem od Vás zboží. Byl jsem doporučen p. Odvolávám se na časopis

Adresa : Jméno a příjmení
povolání
Bydliště ul. č. domu
Pošta okres země

Nepotřebujete-li ihned látek, prosíme o úschovu lístku k pozdějšímu použití, neb předání někomu známému, začež již předem srdečně děkujeme.

HEZINA

A SPOL., sukna a módní látky, výroba a zasílatelství

HUMPOLEC

Poštovní schránka **20.**

Do 15. března snižené předplatné!

Platíte složenkou 11290^{x2}: Antonie Florianová, Archy, Stará Říše

47. archy v březnu léta Páně 1939 obsahují:

K. Pfleger, <i>Před oltářem sv. Josefa</i>	2
Hülshoff, <i>Velký Pátek</i>	2
Przybyszewski, <i>V zrcadle</i>	6
M. Blondel, <i>Intelektuální původ krisí</i>	2
O. Koch, <i>Rudolf Schröder</i>	4
Douglas d'Estrac, <i>Legenda o kulíkoví</i>	4
Petr Mille, <i>Mluvící pes</i>	6
F. Blei, <i>Milostná píseň loupežníka</i>	1
Dílo a exegese	6
Redakční zadina	4
Orientační — Obrázky	5

Uspořádal a vydal VILÉM OPATRŇÝ, Praha II., Podskalská 36.

ARCHY vycházejí šestkrát do roka. Předplatné na rok 1939 je 33 Kč, pro studenty 28 Kč, do 15. III. 30 a 21. Jednotlivá čísla za 6 Kč. Tiskem V. Vokolka a syna v Pardubicích. Novinová sazba povolena ředitelstvem pošt a telegrafů v Brně číslo 10013 - IIIa - 1937. Poštovní úřad Stará Říše.

Ludv

Geo

Kasí

Jear

Jear

LEG

NOV

Raii

Will

Úpra
výho

PO

30E 1254

30